

All the T.U. Question Papers of the Exam, 2064
M.Ed. Nepali, Second Year

1. Measurement and Evaluation in Education
(Ed.Psy.505), 2064

Time: 3 hrs.

Full Marks: 50

Group 'A'

[8]

A. Tick (✓) the best answers.

1. The major function of formative evaluation in the classroom is
  - a. to gather information about the worth of an educational program
  - b. to make a judgement about the quality of students' attainments
  - c. to provide feedback to the teacher and the student
  - d. to use formative means for data collection
2. Which of the following is not a test – related factor affecting the reliability of achievement test scores?
  - a. characteristics of the test items
  - b. extent to which test content is homogeneous
  - c. number of items in the test
  - d. range of talent in the group tested
3. The consistency of score is known as its
  - a. comparability
  - b. homogeneity
  - c. validity
  - d. reliability
4. The most highly regarded and widely used form of objective test item is
  - a. completion
  - b. matching
  - c. multiple choice
  - d. true - false
5. The most serious limitation of essay tests as measures of achievement in classroom setting is
  - a. low reliability of the scores
  - b. time consumed in scoring the test papers
  - c. low sampling of the content domain
  - d. time taken by teachers to prepare the tests
6. The difficulty value of an item can be defined as
  - a. the distribution of the group responses on it
  - b. the distribution of the total responses on it
  - c. the proportion of the group that attempts it
  - d. the proportion of the group that responds it correctly
7. What sort of assessment procedures or methods would be useful to test

students' performing skills in such areas as physical education or home science?

- a. Gallop poll
  - b. Observation
  - c. Soc. metry
  - d. Testing
8. Abilities that foreshadow success on related tasks at future time can best be measured through
- a. achievement test
  - b. interest inventories
  - c. aptitude tests
  - d. personality inventories

Group "B"

5×6 = 30

Attempt ALL the questions.

1. Differentiate between physical and psychological measurement citing examples from the field of education.
2. Explain the process of standardisation of a test.
3. How can teacher use item analysis for constructing an objective test for classroom use?
4. Illustrate the procedure of computing reliability of a test using the different methods.
5. Justify describe Stanford Binet Scale of intelligence.

Group "C"

1×12=12

6. Justify the need for setting up a testing program in school. What are the important steps for organising a school testing program? Design a comprehensive testing program suitable for a typical secondary school of Nepal.

Measurement and Evaluation in Education

(Ed.Psy.505), 2066

Group 'A'

[8]

A. Tick (✓) the best answers.

1. The major function of summative evaluation in the classroom is
  - a. to compare the characteristics educational programs
  - b. to determine the status of achievement
  - c. to gather information about skill assessed
  - d. to improve students' learning
2. Which of the following is not a test related factor affecting the reliability of achievement test scores?
  - a. Content homogeneity
  - b. Group homogeneity
  - c. Item characteristics
  - d. Test length
3. The necessary pre-requisite of validity is
  - a. administrability
  - b. comparability

- c. reliability
- d. variability
4. Which of the following item has highest reliability ?
  - a. Completion item
  - b. Matching item
  - c. Multiple choice item
  - d. True false item
5. Which of the following condition is considered most responsible for low reliability of essay test scores ?
  - a. Inconvenience in bluffing by examinees
  - b. Indefiniteness of the tasks set by the questions
  - c. Limited sampling of the content covered by the test
  - d. Subjectivity in the scoring of the answers
6. Under what condition does an item has the highest positive discrimination value?
  - a. If the item is responded correctly by a large proportion of good and poor students
  - b. If the item is responded correctly by a large proportion of good and small proportion of poor students
  - c. If the item is responded correctly by a small proportion of good and large proportion of poor students
  - d. If the item is responded correctly by a small proportion of good and poor students
7. A set of phrases or statements that describes either the essential steps in a procedure or the most important elements of a product is best known as
  - a. check list
  - b. questionnaire
  - c. rating scale
  - d. sociogram
8. Tests intended to measure the current status of a students' learning are generally known as
  - a. achievement tests
  - b. aptitude tests
  - c. intelligence tests
  - d. scholastic tests

Group "B"

$$5 \times 6 = 30$$

1. Distinguish between norm - referenced and criterion referenced measurements citing examples from the field of education.
2. Elaborate briefly the major components of student evaluation with suitable examples.
3. What is significance of item analysis in the construction of an objective test?
4. What is reliability of a test? Illustrate the procedure of computing reliability of a test using Kuder Richardson formula No. 20 or 21.
5. Briefly describe Weschelar Scale of Intelligence for Adults (WAIS).

Group "C"

$$1 \times 12 = 12$$

6. Why is it necessary to set up an on going testing program in schools? What important steps should be followed in order to organize such a program in school? Prepare an appropriate design of school testing program for a typical

primary schools of Nepal.

Educational Measurement and Evaluation (Ed. 521), 2067

Master Level/II Year/EDUCATION

Full marks : 50

Time : 3 hrs

Attempt All the questions

Group 'B'

30

1. Define measurement and describe different types of scale used for measurement:

OR

Differentiate physical and psychological measurement and also point out three functions of measurement.

2. Write short notes on:

- a. Formal versus informal assessment
- b. Continuous versus terminal assessment

3. Define reliability and validity and also point out the differences between them.

OR

Describe the nature and forms of interpretive exercise and also indicate their use.

4. Mention the different techniques of interpreting test results and also compare them.

5. Explain the uses of standardized achievement test.

Group 'C'

12

6. Give a short account of the development of Stanford Binet Test from 1916 to 2003.

Educational Measurement and Evaluation (Ed. 521), 2067

Master Level/II Year/EDUCATION

Full marks : 50

Time : 3 hrs

Group 'A'

[8]

A. Tick (✓) the best answers.

- 1. Which of the following is limited to the comparison of performance to predetermined goal?
  - a. measurement
  - b. evaluation
  - c. assessment
  - d. test
- 2. Which of the following is not among the problems of measurement?
  - a. inconsistency
  - b. indirectness

- c. incompleteness d. irrelatively
3. What type of information does a norm referenced test require?
  - a. specified domain of content b. specific reference population
  - c. specified objective of test d. pre predetermined standard
4. Which of the following is the meaning of standard error of measurement?
  - a. mean of errors b. standard deviation of errors
  - c. variance of errors d. correlation of errors
5. Which item is also known as an item having options in decreasing chances for guessing?
  - a. true and false b. matching
  - c. multiple choice d. completion
6. Which of the following norm can be presented in a normal probability curve?
  - a. age norm b. grade norm
  - c. percentile norm d. standard score norm
7. In differential aptitude test, which test is used to measure scholastic aptitude?
  - a. abstract reasoning
  - b. abstract reasoning and space relationship
  - c. verbal reasoning and numerical ability
  - d. abstract reasoning and verbal reasoning
8. Which scale of Alfred Binet is both as an age scale and a point scale?
  - a. 1937 scale b. 1960 scale
  - c. 1986 scale d. 2003 scale

Measurement & Evaluation (Ed. 505)
(Old course), 2067

Master Level/II Year/EDUCATION

Full marks : 50

Time : 3 hrs

Attempt All the question.

Group 'B'

 $5 \times 6 = 30$

1. Explain the concepts of criterion referenced and norm referenced measurements using suitable examples.
2. List the major components of students evaluation and briefly explain the process of evaluating achievement.
3. Explain with adequate illustration how a specification chart is useful in constructing a good test.
4. Explain the concept of construct validity with appropriate example. Elaborate the process of construct validation in a psychological test.
5. What are the main consideration for writing a questionnaire? Explain.

6. What is meant by projective technique in personality scaling? Elaborate how this technique has been used in Rorschach ink blot test for scaling human personality.

Measurement & Evaluation (Ed. Psy. 505)
(Old course), 2067

A. Tick (✓) the best answers.

1. Which of the following scales is used for measuring IQ in an intelligence test?
a. Interval scale   b. Nominal scale
c. Ordinal scale   d. Ratio scale
2. If a child has learned to operate a vending machine, his learning will belong most closely to
a. affective domain   b. cognitive domain
c. psychoanalytical domain   d. psychomotor domain
3. The main purpose for carrying out item analysis is to improve
a. instructional program   b. quality of the test
c. technique of test construction   d. testing program.
4. Which one is the demerit of a multiple choice test?
a. content coverage of the test is very small
b. higher order learning cannot be tested
c. organization skills cannot be tested
d. reliability of the test is very low
5. Which of the following is the most essential characteristics of measuring instrument
a. reliability   b. practicability
c. utility   d. validity
6. Who coined the term "mental test"
a. Seguin   b. Cattell
c. Kulman   d. Stem
7. Which of the following observation controls the effect of modesty?
a. informal   b. formal
c. participatory   d. unstructured
8. Which of the following is less desired quality in a testing program?
a. relation to use.   b. integration
c. continuity   d. ease

2. अनुसन्धान विधि (नेपाशि, ५०५), २०६६

पूर्णाङ्क : ५०

समय : ३ घन्टा

समूह 'क'

१. अनुसन्धानको उपयुक्त परिभाषा कुन हो ?
 (क) सावधानीपूर्वक गरिएको खोज (ख) सामान्यीकरण गर्न सकिने निष्कर्ष
 (ग) नयाँ ज्ञान प्राप्त गर्ने प्रयास (घ) आलोचनात्मक ढङ्गले गरिएको अध्ययन
२. बुद्धिले शब्द भण्डार क्षमतामा फरक ल्याउँछ भन्ने कुरा स्वीकार गरिएको स्थितिमा पराश्रित चलको उदाहरण कुन हुन सक्छ ?
 (क) बुद्धि (ख) लिङ्ग
 (ग) मानभाषा (घ) शब्द भण्डार क्षमता
३. जाँचसूची कस्तो अवस्थामा प्रयोग गर्नु वढी उपयुक्त हुन्छ ?
 (क) सोधनी गर्दा (ख) मतावली लिँदा
 (ग) अवलोकन गर्दा (घ) परीक्षण गर्दा
४. समग्रलाई वर्गमा विभाजित गरी हरेक वर्गबाट निश्चित संख्यामा नमुना छनोट गर्ने प्रक्रियालाई के भनिन्छ ?
 (क) कोटा छनोट विधि (ख) आकस्मिक छनोट विधि
 (ग) प्रयोजनापरक छनोट विधि (घ) निर्णयात्मक छनोट विधि
५. तालिकीकरणको मुख्य उद्देश्य के हो ?
 (क) तथ्यलाई स्पष्ट पार्नु (ख) तथ्यको विश्लेषण गर्नु
 (ग) तथ्यलाई निष्कर्षमूखी बनाउनु (घ) तथ्यलाई व्यवस्थित गर्नु
६. सम्भावना नमुना छनोट अन्तर्गत नपर्ने छनोट पद्धतिमा कुन हो ?
 (क) निर्णयात्मक (ख) यादृशचछक
 (ग) वर्गीकृत (घ) समूहकृत
७. स्वतन्त्र चलमा कुन विशेषता पाइँदैन ?
 (क) घटनाको कारण बन्ने (ख) अरूबाट प्रभावित हुने
 (ग) स्थितिअनुसार परिचालित हुन सक्ने (घ) अरूलाई प्रभावित गर्न सक्ने
८. अन्तः प्रेक्षात्मक विधिले मुख्यतः कुन कुराको अध्ययन गर्न खोज्दछ ?
 (क) आन्तरिक प्रक्रियाको (ख) बाह्य प्रक्रियाको
 (ग) नयाँ तथ्यको खोजी (घ) समस्याको पहिचान

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. अनुसन्धान अभिप्राय र यसको महत्व प्रस्ट पार्नुहोस् ।
२. पाइटिप्पणी र सन्दर्भ कृतिसूचीका बीचको भिन्नता दर्साउनुहोस् ।
३. तलको प्राप्ताङ्कको मध्यमान रमानक विचलन निकाली तिनको अभिप्राय स्पष्ट गर्नुहोस् ।
 ५०, ८०, ७४, १८३८, १६, २०, ४९, ५७, ६९, ४८, ४४, ३२, २७, १४
४. शोध प्रस्ताव तयार गराउं उद्देश्य कमरी निर्धारण गरिन्छ ? स्पष्ट पार्नुहोस् ।
५. तलको विवरण राखी सन्दर्भसूची तथा पाइटिप्पणी नमुना तयार पार्नुहोस् ।

लेखक : चूडामणी बन्धु

कृति : अनुसन्धान तथा प्रतिवेदन लेखन

६. अनुसन्धान नमुना छनोटको आवश्यकता औल्याउदै यादृच्छिक नमुना छनोट विधि (Random sampling) को विवेचना गर्नुहोस् ।

अथवा

भाषिक सामग्री संकलनमा प्राथमिक र द्वितीयक स्रोत भन्नाले के बुझिन्छ ? सोदाहरण स्पष्ट पार्नुहोस् ।

अनुसन्धान विधि (नेपाशि. ५०५), २०६७ (New Course)

पूर्णाङ्क : ५०

समय : ४ घण्टा

समूह 'क'

८

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

१. अनुसन्धानलाई के भनेर परिभाषित गर्नु उपयुक्त हुन्छ ?
(क) नयाँ ज्ञान हासिल गर्ने व्यवस्थित प्रयास
(ख) सावधानीपूर्वक गरिने अध्ययन
(ग) समस्याको सम्भावित निराकरण
(घ) तथ्यहरूको विशिष्ट व्याख्या
२. सर्वेक्षण अध्ययन कस्तो परिस्थितिमा गरिन्छ ?
(क) नियन्त्रित (ख) वास्तविक
(ग) प्रयोगात्मक (घ) कृत्रिम
३. प्रश्नावलीमा कस्ता प्रश्नहरू सोधिनु हुँदैन ?
(क) व्यक्तिगत वैभवसम्बन्धी (ख) व्यक्तिगत अनुभवसम्बन्धी
(ग) व्यक्तिगत उपलब्धिसम्बन्धी (घ) व्यक्तिगत असफलतासम्बन्धी
४. प्रयोजनपरक (सोद्देश्य नमुना छनोटका सकारात्मक पक्ष के हो ?
(क) चाहेअनुसार नमुना छनोट गर्न सकिने (ख) समग्रको पर्याप्त प्रतिनिधित्व हुने
(ग) महत्वपूर्ण एकाइ समावेश गर्न सकिने (घ) एक पक्षीयतालाई न्यून गर्न सकिने
५. अनुसन्धानमा प्रयोग गरिने भाषामा कुन वाच्यको प्रयोग बढी अपेक्षित हुन्छ ?
(क) कर्तुवाच्य (ख) कर्तुवाच्य
(ग) कर्तु कर्म वाच्य (घ) कर्मभाव वाच्य
६. अनुसन्धान प्रस्तावलाई मोटामोटी कुन रूपमा चिनाउनु उपयुक्त हुन्छ ?
(क) अध्ययनको रूपरेखा (ख) अध्ययनको प्रतिबद्धता
(ग) अध्ययनको तयारी (घ) अध्ययनको अनुमोदन
७. पादटिप्पणीका लागि कुन रखाई ठिक मानिन्छ ?
(क) हेमाङ्गराज अधिकारी, नेपाली भाषाशिक्षण (काठमाडौं, कुञ्जल प्रकाशन, २०५०), पृ. ६७
(ख) अधिकारी, हेमाङ्गराज, नेपाली भाषाशिक्षण (काठमाडौं, कुञ्जल प्रकाशन, २०५०), पृ. ६७
(ग) हेमाङ्गराज अधिकारी, नेपाली भाषाशिक्षण (काठमाडौं, कुञ्जल प्रकाशन, २०५०), पृ. ६७
(घ) अधिकारी, हेमाङ्गराज, नेपाली भाषाशिक्षण २०५०, पृ. ६७ (कुञ्जल प्रकाशन, काठमाडौं)

८. प्राक्कल्पनाको निर्धारण किन आवश्यक हुन्छ ?

(क) चलहरूबीच तुलना गर्न

(ख) चलहरूका बीचको सम्बन्ध देखाउन

(ग) चलहरूको असर नकार्न

(घ) चलहरूको पहिचान गर्न

समूह 'ख'

५×६=३०

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।

१. अनुसन्धानको अभिप्राय खुलाउनुहोस् ।

२. अनुसन्धान प्रस्ताव तयार पार्दा अध्ययन विधि अन्तर्गत कुन कुन कुरा समावेश गर्नुपर्छ ? चर्चा गर्नुहोस् ।

३. अनुसन्धान प्रतिवेदनको अन्तिम भागमा के के कुराहरू समावेश हुन्छन् ? चर्चा गर्नुहोस् ।

४. तलका प्राप्ताङ्कको मध्यमान (X) र मकानक विचलन (σ) निकाली तिनका आधारमा प्रस्तुत परिणामको व्याख्या गर्नुहोस् ।

४२, २१, ५१, ३७, ४२, ५३, ६७, ८१, ७७, ६९, ६४, ५५, ५७, ४४, ४७, ५३,

५. क्रियात्मक अनुसन्धान विधिको वर्णन गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

१×१२=१२

६. यादृच्छिक नमुना छनोटका सबल र दुर्बल पक्षहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

३. सामाजिक र मनोभाषाविज्ञान (नेपाश. ५२२)

२०६७ (New Course)

समूह 'क'

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

१. एउटा भाषिक समुदायबाट अर्को भाषिक समुदायलाई छुट्याउने आधार कुनलाई मानिन्छ ?

(क) सम्प्रेष्यता

(ख) बोधगम्यता

(ग) ऐतिहासिकता

(घ) भौगोलिक दुरी

२. एउटै भाषामा उच्च र निम्न भेद हुनुलाई के भनिन्छ ?

(क) द्विभाषिकता

(ख) क्रियाल

(ग) भाषाद्वैत

(घ) भाषिक अपभ्रंस

३. भाषा योजनामा स्वरूपनत योजनाअन्तर्गत कुन पर्छ ?

(क) भाषाको मानकीकरण

(ख) भाषाको विस्तार

(ग) भाषाको उन्नयन

(घ) भाषाको अवनयन

४. नेपालका सन्दर्भमा अङ्ग्रेजी भाषालाई कस्तो भाषाका रूपमा लिन सकिन्छ ?

(क) कामकाजी भाषा

(ख) सम्पर्क भाषा

(ग) सहायक भाषा

(घ) परिपूर्ण भाषा

५. बाल भाषा सिकाइमा आत्मकेन्द्री बोली कस्तो प्रवृत्तिको हुन्छ ?

(क) सोद्देश्य

(ख) निरुद्देश्य

(ग) समाजीकृत

(घ) श्रोता केन्द्रित

६. बालकमा शब्द भण्डार विकास सामान्यतः कुन उमेरसम्म तीव्र हुन्छ ?

(क) १ वर्षपछि

(ख) २ वर्षपछि

(ग) ३ वर्षपछि

(घ) ४ वर्षपछि

७. नैसर्गिक अनुक्रम प्राक्कल्पनाले दोस्रो भाषा सिकाइको स्वरूपलाई कस्तो मान्छ ?
 (क) पहिलो भाषा सरहकै अनुक्रम (ख) पहिलो भाषामन्दा फरक अनुक्रम
 (ग) खण्डित र अस्पष्ट अनुक्रम (घ) अनुप्रविष्टि अनुक्रम
८. चम्स्कीले भाषा प्राप्ति सम्बन्धी मनोवादी दृष्टिकोण सर्वप्रथम कहिले प्रस्तुत गरे ?
 (क) १९५७ मा (ख) १९५९ मा
 (ग) १९६५ मा (घ) १९७० मा

समूह 'ख'

५×६=३०

सवै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।

१. भाषिक अवलम्बन, स्वीकरण र अपक्षयको सम्बन्धबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

- भाषाको सामाजिक भेद पहिचानका आधारहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
२. भाषाको आधुनिकीकरण प्रक्रियामाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
३. सामाजिक भाषा विज्ञान र भाषा शिक्षणको सम्बन्ध देखाउनुहोस् ।
४. मनोभाषा विज्ञानमा कोडीकरण र विकोडीकरण प्रक्रियामाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

- संज्ञानात्मक विकास र भाषा विकासको सम्बन्धमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
५. बालभाषा भाषामा व्याकरणात्मक पक्षको विकास औल्याउनुहोस् ।

समूह 'ग'

१×१२=१२

६. द्विभाषिकताको प्रकृति र प्रकारको चर्चा गर्नुहोस् ।

४. प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाशि. ५२३)

२०६७ (New Course)

समूह 'क'

१६

सवै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

१. प्रायोगिक भाषा विज्ञानको सीमित क्षेत्र कुनलाई मानिन्छ ?
 (क) भाषा शिक्षण (ख) भाषा योजना
 (ग) अनुवाद अध्ययन (घ) बोली उपचार
२. मनोभाषा विज्ञान सम्बन्धी अध्ययनका उत्प्रेरक व्यक्तित्व कसलाई मानिन्छ ?
 (क) सेलिङ्कार (ख) स्किनर
 (ग) चम्स्की (घ) पिट कर्डर
३. साहित्यको भाषावादी विश्लेषण कुनमा हुने गर्छ ?
 (क) शैली विज्ञान (ख) अनुवाद अध्ययन
 (ग) भाषा शिक्षण (घ) प्रकरणार्थ विज्ञान
४. वाक्यहरूका विच कस्तो सम्बन्धलाई सम्बन्धन भन्न भनिन्छ ?
 (क) कारुण - कार्य (ख) सांवात्मिक
 (ग) विशेषण - विशेष्य (घ) पर्याय - विपर्याय
५. काव्यात्मक भाषामा अग्रभूमि निर्माणको महत्त्व प्रतिपादन गर्ने विद्वान् को हुन् ?

- (क) सस्युर (ख) मुकारोम्स्की
(ग) पार्त्स वाली (घ) ह्यालिडे
६. विचलन र समानान्तरलाई शैली विज्ञानमा अर्को शब्दमा के भनिन्छ ?
(क) पृष्ठभूमि निर्माण (ख) अग्रभूमि निर्माण
(ग) टक्का कोश (घ) शिक्षाशास्त्र कोश
७. कुनलाई भाषिक कोश अन्तर्गत राखिदैन ?
(क) सहप्रयोग (ख) पर्यायवाची कोश
(ग) टक्का कोश (घ) शिक्षाशास्त्र कोश
८. वर्णानुक्रमका आधारमा शब्दकोशमा कुन शब्द पहिले आउँछ ?
(क) क्षति (ख) क्यारे
(ग) क्रोध (घ) क्वाप्प
९. नेपाली बृहत् शब्दकोश २०४० मा आगन्तुक शब्दहरूको वर्ण विन्यासलाई कस्तो व्यवस्थापन गरेको छ ?
(क) तद्भव अनुसार (ख) आगन्तुक अनुसार
(ग) तत्सम (संस्कृत) अनुसार (घ) प्रयोग अनुसार
१०. आधुनिक शैक्षणिक व्याकरणको सन्दर्भ ग्रन्थ कुन हो ?
(क) परम्परागत व्याकरण (ख) वर्णनात्मक व्याकरण
(ग) संस्कृत व्याकरण (घ) उल्लिखित सबै व्याकरण
११. अनुवाद गर्न कठिन हुने पक्ष कुन हो ?
(क) धारणात्मक शब्द (ख) नाता जनाउने शब्द
(ग) सार्वनामिक शब्द (घ) निपात जनाउने शब्द
१२. यान्त्रिक अनुवादलाई के भन्न सकिन्छ ?
(क) कार्यक्रमबद्ध (ख) मुक्त
(ग) एकोन्मुख (घ) विषयीन्मुख
१३. व्यतिरेकी विश्लेषणले कुन कुरामा जोड दिन्छ ?
(क) भाषा^१ र भाषा^२ को भिन्नता (ख) भाषा^१ र भाषा^२ को समानता
(ग) दुवै भाषाको सिकाइ परिवेश (घ) भाषा^१ को संरचना
१४. 'मैले पनि थाहा छ' यस्तो किसिमको त्रुटिलाई कस्तो त्रुटि भन्न सकिन्छ ?
(क) मातृभाषाको प्रभावगत (ख) सिकाइको सामान्यीकरणगत
(ग) जतिलतागत (घ) अव्यवस्थित
१५. विभागत विविधताका दृष्टिले कुन तरहको पाठ्यपुस्तक उपयुक्त देखिन्छ ?
(क) कक्षा ११ - १२ (ख) कक्षा ९ - १०
(ग) कक्षा ७ - ८ (घ) सबै
१६. भाषा पाठ्य पुस्तकका पाठ र अभ्यासहरूमा किन तालमेल हुनु आवश्यक छ ?
(क) उद्देश्य अनुरूपता स्थापित गर्न (ख) विषयवस्तु अनुरूपता स्थापित गर्न
(ग) शिक्षार्थीहरूको उमेरको हिसाब गर्न (घ) सिकाइमा विविधता ल्याउन

समूह 'ख'

८×५=४०

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।

१. प्रायोगिक भाषा विज्ञानको उपयोगिताको प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

कथ्य संकथन र लेख्य संकथनमा पाइने भिन्नता औल्याउनुहोस् ।

२. शैली विज्ञानमा पूर्वीय मान्यता भन्नालेके बुझिन्छ ? प्रकाश पार्नुहोस् ।
३. कोश निर्माणमा शीर्ष शब्दहरूको प्रस्तुति गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू औल्याउनुहोस् ।

अथवा

शब्दकोश र भाषा शिक्षणको सम्बन्ध माथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

४. शाब्दिक र मुक्त अनुवादका भिन्नता औल्याउनुहोस् ।

अथवा

अनुवाद र भाषा शिक्षणको सम्बन्ध देखाउनुहोस् ।

५. शैक्षणिक व्याकरण निर्माणका समस्या औल्याउनुहोस् ।
६. व्युत्पत्तिकी र वृत्ति विश्लेषणको अवधारणामा पाइने भिन्नतामाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
७. क्याटगोरीको अनुवाद सम्बन्धी मान्यता औल्याउनुहोस् ।
८. सन्दर्भपरक कोश र मान कोशमा के कस्ता भिन्नता हुन्छन्, प्रकाश पार्नुहोस् ।

समूह 'ग'

३×१२=३६

९. वृत्तिहरूको सोदाहरण वर्गीकरण प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
१०. पाठ्य सामग्री निर्माणका समस्याहरूको चर्चा गर्दै तिनको निराकरणका उपायहरू औल्याउनुहोस् ।

अथवा

विद्यालय स्तरका वर्तमान नेपाली पाठ्य पुस्तकका विशेषताहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

११. साहित्यिक शैली विश्लेषण प्रक्रियाको चर्चा गर्नुहोस् ।

५. नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि. ५२६)

२०६७ (New Course)

समूह 'क'

८

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सबैपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

१. नेपाली भाषाको नजिकको सम्बन्ध कुन भाषासँग बढी छ ?
(क) ग्रिमेली (ख) ल्याटिन
(ग) जर्मनेली (घ) रूसी
२. परम्परागत नेपाली व्याकरणको पछिल्लो महत्वपूर्ण कृति कुन हो ?
(क) नेपाली वाक्य व्याकरण (ख) मध्यचन्द्रिका
(ग) नेपाली भाषाको बनावट (घ) प्राकृत व्याकरण
३. संस्कृत व्याकरणको होंचामा नेपाली भाषाको व्याकरण कसले लेखेका थिए ?
(क) पण्डित हेमराज शर्मा (ख) वीरेन्द्रकेशरी अर्याल
(ग) राममणि आ.दी. (घ) विश्वमणि आ.दी.
४. संस्कृतमा पाइने तर नेपाली वर्ण व्यवस्थामा नपाइने वर्णन कुन हो ?
(क) ह (ख) श
(ग) ड (घ) ए
५. 'कुटपिट' शब्दको अक्षरसंरचना कस्तो रहेको छ ?
(क) /कृ ट. पि ट./ (ख) कुट. पि. ट./
(ग) /कुट.पिट./ (घ) /कुट.पिट./

६. वाक्यमा क्रियायोगीको कस्तो सङ्गति पाइन्छ ?
 (क) वचनमा आधारित (ख) लिङ्गमा आधारित
 (ग) पुरुषमा आधारित (घ) स्वतन्त्रतामा आधारित
७. भाइ दौडै आयो - वाक्यमा 'दौडै' पद के हो ?
 (क) क्रियापद (ख) क्रियायोगी
 (ग) विशेषण (घ) नाम
८. कुन प्रत्यय लागेका असमापिका क्रियाले क्रियायोगिक उपवाक्य बनाउँछन् ?
 (क) नु (ख) ने
 (ग) एको (घ) एर

समूह 'ख'

८×६=४८

सबै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।

१. प्राचिन नेपाली भाषाका विशेषताहरू औल्याउनुहोस् ।
 २. नेपाली भाषामा पाइने सामाजिक भेद र तिनका विशेषताहरू लेख्नुहोस् ।
 अथवा
 भाषिक निर्माणका कारणहरू उल्लेख गरी उदाहरण दिएर स्पष्ट पार्नुहोस् ।
 ३. संस्कृत वर्णमालाका तुलनामा नेपाली वर्णमालामा भिन्नताहरू देखाउनुहोस् ।
 ४. क्रियायोगी शब्दको कार्य र प्रकार बताउनुहोस् ।

अथवा

- सोदाहरण वर्ग परिवर्तक र वर्ग अपरिवर्तक व्युत्पादनको परिचय दिनुहोस् ।
 ५. नेपाली वाक्यमा पाइने विशेषताहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

१×१२=१२

६. पदावलीलाई चिनाउँदै सोदाहरण नेपाली भाषामा पाइने पदावलीहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।

६. भाषा विज्ञानका प्रमुख सिद्धान्त (नेपाशि. ५२८)

२०६७ (New Course)

समूह 'क'

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

१. संस्कृत परम्परामा व्युत्पत्तिशास्त्रको प्रतिनिधित्व गर्ने ग्रन्थ कुन हो ?
 (क) अमरकोश (ख) निरुक्त
 (ग) अष्टाध्यायी (घ) वाक्यपदीय
२. कुन किसिमका सिद्धान्तमा न्यूनतम युग्मका आधारमा वर्णलाई छुट्याइन्छ ?
 (क) रूपात्मक (ख) वितरणात्मक
 (ग) वर्गीकरणात्मकता (घ) वाक्यात्मक
३. अमेरिकाली संरचनावादको मुख्य कमजोरी के हुन सक्छ ?
 (क) अर्थको बहिष्कार (ख) भाषिका विशिष्टताको अध्ययन
 (ग) वर्गीकरणात्मकता (घ) क्षेत्रीय सामग्रीको सहूलता
४. कारक व्याकरणले वाक्यलाई कुन कुन भागमा बाँडेर अध्ययन गर्दछ ?

- (क) उद्देश्य - विधेय (ख) प्रकारता - प्रतिज्ञान्ति
(ग) नाप - क्रिप (घ) अक्षक वर्तक
५. व्यवस्थापरक व्याकरणका प्रमुख प्रतिपादक को हुन् ?
(क) एस.एन. रघुवैतरकोष (ख) मेलिनोभ्स्की
(ग) एम. के. ह्यालिडे (घ) जे. आर. फर्थ
६. 'आज भाइ विद्यालय गयो' वाक्यको संरचनामा कतिवटा ट्याग्मिम छन् ?
(क) दुई (ख) तीन
(ग) चार (घ) पाँच
७. सन् १९७० को रूपान्तरण व्याकरणको सिद्धान्तलाई के भनिन्छ ?
(क) प्रारम्भिक सिद्धान्त (ख) मानक सिद्धान्त
(ग) संशोधित विस्तारित मानक सिद्धान्त (घ) विस्तारित मानक सिद्धान्त
८. रूपान्तरण व्याकरणले भाषा शिक्षणका सन्दर्भमा कस्तो अवधारणा प्रस्तुत गरेको छ ?
(क) भाषा सिकाइ भाषिक सामर्थ्यको खोजी हो
(ख) भाषा सिकाइको लक्ष्य भाषिक आदतका निर्माण हो
(ग) भाषा सिकाइ नियन्त्रित परिवेशमा सहज हुन्छ
(घ) भाषा सिकाइ अभ्यास र आवृत्तिमा आधारित हुन्छ

समूह 'ख'

८×२=१६

सवै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।

१. पाणिनीय व्याकरण परम्पराका उपलब्धिहरू केलाउनुहोस् ।
अथवा
भाषिक विचिन्तनमा परम्परागत व्याकरणका कमजोरीहरू औल्याउनुहोस् ।
२. प्रकरणार्थ विज्ञानको अध्ययन भित्र स्पष्ट पार्नुहोस् ।
३. रूपार्थपरक व्याकरणका प्रमुख मान्यताहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
४. निकटघटक विश्लेषणलाई सोदाहरण चिनाउनुहोस् ।
५. व्यवस्थापरक व्याकरणको कोटिव्यवस्था अन्तर्गत एकाइ र संरचनालाई स्पष्ट पार्नुहोस् ।

अथवा

कारक व्याकरणअनुसार भाषिक विश्लेषणको प्रक्रियालाई चिनाउनुहोस् ।

समूह 'ग'

१×१२=१२

६. रूपान्तरण व्याकरणका आधारभूत मान्यताको चर्चा गर्नुहोस् ।

७. नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण (नेपाशि. ५९१)

२०६७ (New Course)

समूह 'क'

१६

सवै प्रश्न अनिवार्य छन् । सवोंपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

१. भाषा शिक्षणको क्रममा एककालिकाको सिद्धान्त सवैभन्दा बढी कुन कुनमा लागु हुन्छ ?
(क) पढाइ र लेखाइमा (ख) सुनाइ र बोलाइमा
(ग) शब्द-भण्डार शिक्षणमा (घ) व्याकरण शिक्षणमा

२. दोनो भाषाको सिकाइको स्वरूप कस्तो हुन्छ ?
 (क) भाषिक अनुभवको प्रभावमा सिकिने (ख) सीमित रूपमा सिकिने
 (ग) नियन्त्रित रूपमा सिकिने (घ) अभ्यासबाट मात्र सिकिने
३. दोनो भाषा शिक्षणको महत्त्वपूर्ण पद्धति कुन हो ?
 (क) आगमनात्मक (ख) निगमनात्मक
 (ग) श्रुतिभाषिक (घ) सज्ञानात्मक
४. नेपाली सन्दर्भमा भाषा शिक्षणका दृष्टिले शास्त्रीय भाषा कुनलाई मानिन्छ ?
 (क) तिब्बती (ख) प्राकृत
 (ग) पाली (घ) संस्कृत
५. द्विभाषिक शिक्षा नेपालका सन्दर्भमा कति कक्षादेखि लागु गरिनु उचित हुन्छ ?
 (क) १ कक्षादेखि (ख) २ कक्षादेखि
 (ग) ३ कक्षादेखि (घ) ४ कक्षादेखि
६. वाक्य तहमा सस्वर वाचनको एकाइ कुन हुनु पर्छ ?
 (क) अक्षर (ख) शब्द
 (ग) पदावली (घ) उपवाक्य
७. निबन्ध लेखनले कुन किसिमको लेखनलाई प्रोत्साहित गर्छ ?
 (क) सामान्य लेखन (ख) व्यावसायिक लेखन
 (ग) सृजनात्मक लेखन (घ) अन्य
८. भाषा शिक्षणमा कुन कुराको बढी जोड पाउनु पर्छ ?
 (क) शब्दकोशको प्रयोग (ख) सन्दर्भपूर्ण वाक्यमा प्रयोग
 (ग) शब्दको व्युत्पादन (घ) शब्दको परिभाषा
९. व्याकरण शिक्षणको उच्चतम अपेक्षा के हो ?
 (क) नियमहरूको व्याख्या (ख) भाषामा अन्तर्निहित नियमहरूको पहिचान
 (ग) अभिव्यक्तिमा सुधार (घ) भाषावारे जानकारी
१०. भाषा शिक्षणका लागि सबभन्दा बढी उपयोगी साहित्य कुन हो ?
 (क) गद्य (ख) पद्य
 (ग) एकाङ्की (घ) नाटक
११. द्रुत पठनको सम्बन्ध कस्तो पठनसँग रहेको हुन्छ ?
 (क) सरमती पठन (ख) गहन पठन
 (ग) पठन बोध (घ) मौन पठन
१२. खास पाठ्यक्रम वा पाठ्य पुस्तकको पठन पाठनको अन्त्यमा गरिने परीक्षण कस्तो हुन्छ ?
 (क) निदानात्मक (ख) दक्षतापरक
 (ग) अभिभ्रमता परक (घ) उपलब्धिमूलक
१३. भाषिक सिपहरूको परीक्षण कस्तो प्रकृतिको हुन्छ ?
 (क) एकीकृत (ख) पृथकीकृत
 (ग) सामान्य (घ) वस्तुगत
१४. नेपाली स्वरूपको कक्षामा विद्यार्थीहरूको लिखित अभिव्यक्ति सम्बन्धी कक्षाकार्यको मूल्याङ्कन कसरी गरिन्छ ?
 (क) प्रत्येकको लिखित अभिव्यक्ति जाँचेर

(ख) सुनेका आधारमा एक दुई जनालाई टिप्पणी गर्न लगाएर

(ग) कक्षाकार्यको गतिविधि हेरेर

(घ) कक्षामा केही नमुना अभिव्यक्ति सुनाउन लगाएर

१५. भाषा शिक्षणका लागि एकाइ योजना बनाउँदा पाठ्यपुस्तकमा दिइएका खास विधाका पाठलाई कुन रूपमा हेर्नु पर्छ ?

(क) खास पाठ्यवस्तुका रूपमा

(ख) पाठ्यवस्तुको एकाइका रूपमा

(ग) विषयवस्तुको शीर्षकका रूपमा

(घ) पाठ्य र लेख्य सामग्रीका रूपमा

१६. भाषा प्रयोगशालाको उपयोग कुन सिपको विकासका लागि गरिन्छ ?

(क) सुनाइ र बोलाइ

(ख) पढाइ र लेखाइ

(ग) शब्दभण्डार

(घ) वाक्यतत्त्व अनुसारी रचना

समूह 'ख'

८×६=४८

सवै प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।

१. पहिलो भाषा सिकाईको स्वरूपमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

विद्या शिक्षणका रूपमा उच्च कक्षामा निबन्ध शिक्षणका विधिहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

२. वाचन कला शिक्षणका लागि उपयुक्त कार्यकलापहरूको उल्लेख गर्नुहोस् ।

अथवा

पठनीयता परीक्षणको परिचय प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

३. शब्दभण्डार विकासका उपयुक्त उपायहरूमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

४. भाषा शिक्षणमा सम रविषम रूपको कक्षाको व्यवस्थापनबारे टिप्पणी गर्नुहोस् ।

५. भाषा शिक्षणमा साहित्यिक विधाहरूको उपयोगिता र सीमा उल्लेख गर्नुहोस् ।

६. भाषिक मूल्याङ्कनमा पृथकीकृत र एकीकृत परीक्षणमा पाइने भिन्नता देखाउनुहोस् ।

अथवा

उपलब्धिपरक र दक्षणपरक मूल्याङ्कनको भिन्नता औल्याउनुहोस् ।

७. भाषा शिक्षणमा अक्षरपत्ती, शब्दपत्ती र वाक्यपत्तिहरूको उपयोगिता देखाउनुहोस् ।

८. नेपाली शिक्षणमा सहकार्यकलापको महत्त्वमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

समूह 'ग'

३×१२=३६

९. प्राथमिक, माध्यमिक र उच्च माध्यमिक कक्षामा प्रचलित नेपाली व्याकरण शिक्षणको परिपाटीको समीक्षा गरी उपयुक्तता सुझाव प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

१०. दोस्रो भाषा सिकाईका प्रभावक तत्वहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

११. संज्ञानात्मक पद्धतिका प्रमुख मान्यताहरूको सविस्तार चर्चा गर्नुहोस् ।

अथवा

भाषा शिक्षणका प्रमुख सिद्धान्तको चर्चा गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2068

Master Level /II Year/Education

Educational Measurement & Evaluation (ED.521)

Full Marks: 50

Time: 3 hrs.

Attempt ALL the questions.

Group "B"

30

1. Illustrate the meaning and functions of measurement.

OR

Differentiate physical measurement from psychological measurement with **suitable** examples.

2. Compare a norm reference test with a criterion referenced test with examples.
3. Describe the major consideration while determining validity of a test.
4. Give a short introduction to interpretive exercise with its strength and limitation.

OR

What do we need to analyse test items and how do we do it?

5. Mention the relationship of intelligence with age, sex differences and heredity.

Group "C"

12

6. Explain the structure and process of measuring intelligence of the Stanford Binet Scale, 2003.

Group "A"

8

Tick (✓) the best answers.

1. Which of the following is limited to quantifying some sort of quality?
  - a. Measurement
  - b. Evaluation
  - c. Assessment
  - d. Test
2. Which of the following is related to an ordinal scale?
  - a. Mean
  - b. Median
  - c. Standard deviation
  - d. Pearson's r
3. What type of information does a criterion referenced test require?
  - a. Specified domain of content
  - b. Specific reference population
  - c. A representative sample of students
  - d. A representative sample of items
4. The notion of reliability is more nearer to
  - a. utility of test score
  - b. relation to objective
  - c. accuracy of test score
  - d. generalization
5. Which is the most used method for improving the scoring of a subjective test item?
  - a. Point scoring
  - b. Grouping
  - c. Holistic scoring
  - d. Average scoring

6. Which of the following norm is most uniform?
  - a. Grade norm
  - b. Age norm
  - c. Percentile norm
  - d. Standard score norm
7. Which scale of Alfred Binet included adult level at first?
  - a. 1905 scale
  - b. 1908 scale
  - c. 1911 scale
  - d. 1916 scale
8. For which grades Stanford Achievement Test 10 Edition is prepared?
  - a. Grade 1 to 9
  - b. Grade K to 9
  - c. Grade 1 to 12
  - d. Grade K to 12

Tribhuvan University, 2068

Master Level / II Year / Education

Full Marks: 50

नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि ५२६)

Time: 3 hrs.

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

खण्ड 'ख'

५ × ६ = ३०

१. प्राकृत र अपभ्रंश भाषासँग नेपाली भाषाको सम्बन्धबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।
२. के कस्ता आधारमा नेपाली क्रियापदले रूपायन लिन्छन् सोदाहरण स्पष्ट पार्नुहोस् ।
३. सोदाहरण नेपाली अक्षर संरचनाको परिचय दिनुहोस् ।
४. उदाहरण दिएर नेपाली शब्दव्युत्पादनमा कृत प्रक्रियाका विशेषताहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

अथवा

- वर्ग परिवर्तक र अपरिवर्तक व्युत्पादनको सोदाहरण परिचय दिनुहोस् ।
५. कारक र विभक्तिको सम्बन्ध माथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

सोदाहरण नाम, विशेषण र क्रियायोगिक उपवाक्यको परिचय दिनुहोस् ।

खण्ड 'ग'

१ × १२ = १२

६. नेपाली भाषाको मानकीकरणमा व्याकरणको योगदानबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।

खण्ड 'क'

८

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. नेपाली भाषाका पाँचवटा भाषिका मान्ने विद्वान् को हुन् ?

(क) बालकृष्ण पोखरेल	(ख) चूडामणि बन्धु
(ग) बल्लभमणि दाहाल	(घ) पारसमणि प्रधान
२. खस प्राकृतबाट नेपाली भाषाको विकास भएको मान्ने व्यक्ति को हुन् ?

(क) शिबसैन	(ख) सुनीतिकुमार
(ग) टर्नर	(घ) प्रबोधकुमार पण्डित
३. व्याकरणात्मक लिङ्ग विधान पाड्ने भाषिका कुन हो ?

(क) माझाली	(ख) ओरपञ्चिमा
(ग) परपञ्चिमा	(घ) पर्वती

४. चार अक्षरमा उच्चरित हुने शब्द कुन हो ?
 (क) चिरविर (ख) सनसनी
 (ग) सहनशीलता (घ) काल्पनिक
५. दुई उपवाक्यको कारण कार्यको संयोजनबाट व्यक्त हुने क्रियाको भाव कुन हो ?
 (क) आज्ञार्थ (ख) इच्छार्थ
 (ग) सम्भाव्यार्थ (घ) सङ्केतार्थ
६. विकारी वर्गमा पर्ने शब्दवर्ग कुन होइन ?
 (क) नाम (ख) सर्वनाम
 (ग) विशेषण (घ) क्रियायोगी
७. कस्तो वाक्यमा भाववाच्यको प्रयोग हुँदैन ?
 (क) मानवैतर (ख) सजीव
 (ग) मानवीय (घ) द्वितीय पुरुष
८. कारक र विभक्तिद्वारे कुन बनाइ बेठिक छ ?
 (क) विभक्तिले कारक जनाउँछ ।
 (ख) कारक व्यक्त गर्न विभक्ति अनिवार्य छैन
 (ग) एउटै कारक विभिन्न विभक्तिबाट व्यक्त हुन सक्छ ।
 (घ) कारक र विभक्ति असम्बद्ध कुरा हुन् ।

Tribhuvan University, 2068

Master Level / II-Year/Education

Full Marks: 50

भाषाविज्ञानको प्रमुख सिद्धान्त (नेपाश ५२८)

Time: 3 hrs.

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

खण्ड 'ख'

५×६=३०

१. पाणिनी र फिलमोरका कारकहरूको तुलना गर्नुहोस् ।
 २. संरचनावादी दृष्टिमा वाक्यका प्रकारहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
 अथवा
 भाषाशिक्षणमा संरचनावादको उपयोगिता औल्याउनुहोस् ।
 ३. ग्रिनेली परम्परामा भएका भाषिक उपलब्धिहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
 ४. रूपार्थपरक व्याकरणको परिचय दिनुहोस् ।

अथवा

- प्रकरणार्थविज्ञानका परिप्रेक्ष्यमा निहितार्थ र पूर्वधारणाको अभिप्राय स्पष्ट पार्नुहोस् ।
 ५. व्यवस्थापरक व्याकरणका कमजोरीहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

खण्ड 'ग'

१×१२=१२

६. रूपान्तरण व्याकरणका आधारभूत मान्यताको सविस्तार चर्चा गर्नुहोस् ।

खण्ड 'क'

८

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सबैपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. भाषिक चिन्तनको पूर्वीय परम्परामा कात्यायनको मुख्य विशेषता केलाई मान्न सकिन्छ ?

- (क) अष्टाध्यायीका सूत्रको सोदाहरण व्याख्या गर्नु
 (ख) अष्टाध्यायीका सूत्रको पूरक नियमको व्यवस्था गर्नु
 (ग) आपनै सम्प्रदायको थालनी गर्नु
 (घ) अष्टाध्यायीको सरलीकरण गर्नु
२. रूपार्थपरक व्याकरण अनुसार व्याकरणिक सोपानक्रमको उच्चा श्रृङ्खला कुन हो ?
 (क) रूप (ख) अर्थ
 (ग) प्रकर (घ) सङ्ग्रह
३. भाषा र मानव व्यवहारलाई एकै ठान्ने भाषाशास्त्री को हुन् ?
 (क) ब्लुमफिल्ड (ख) पाइक
 (ग) ह्यालिडे (घ) चम्स्की
४. रूपान्तरण व्याकरणले क्लासिकल सिद्धान्तमा कस्ता वाक्यलाई आधार वाक्य ठानेको छ ?
 (क) कर्तृवाच्य, विध्यर्थक, करण (ख) कर्तृवाच्य, सामान्यार्थक, अकरण
 (ग) कर्तृवाच्य, अभूत, करण (घ) अकर्तृवाच्य, भूत, अकरण
५. भाषाको न्यूनतम अर्थयुक्त एकाइलाई के भनिन्छ ?
 (क) वर्ण (ख) पद
 (ग) रूप (घ) शब्द
६. पञ्च सन्दर्भको प्रयोग कुन वाक्यमा देखिन्छ ?
 (क) हरि घर गयो । (ख) ऊ भोलि फर्किन्छ ।
 (ग) सीताले राम पढ्दैन् भनी । (घ) हरि आउँदैन् भनेर श्यामले भन्यो ।
७. लक्ष्य कारकको उदाहरण कुन हुन सक्छ ?
 (क) तिमी बुझिले बाँचेका छौ । (ख) मलाई केटाकेटी मन पर्छन् ।
 (ग) मैले उसलाई कलम दिए । (घ) तिमी कुसीमा बस ।
८. संरचनात्मक व्याकरणको सबैभन्दा ठूलो कमजोरी के हो ?
 (क) भाषिक अध्ययनमा अर्थको बहिष्कार गर्नु
 (ख) अनुसन्धान प्रक्रियामा मात्र सीमित हुनु
 (ग) भाषिक अध्ययनलाई वर्गीकरणमुखी तुल्याउनु
 (घ) तहगत अन्तर्मिश्रण नगर्नु

Tribhuvan University, 2068

Master Level / II Year / Education

Full Marks: 100

प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाश ५२३)

Time: 4 hrs.

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

खण्ड 'ख'

८ × ६ = ४८

१. प्रायोगिक भाषा विज्ञानको गीमित र व्यापक क्षेत्रबारे प्रष्ट पार्नुहोस् ।
 अथवा
 सङ्कथन विश्लेषणको भाषा शिक्षणसँग सम्बन्ध औल्याउनुहोस् ।
२. शैली विज्ञानमा अग्रभूमि निमाणलाई सोदाहरण प्रकाश पार्नुहोस् ।
३. शब्दकोशको उद्देश्य र विधेय भागमा राखिने सूचनाहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

अथवा

प्रविष्टि चयन र उपप्रविष्टि निर्धारण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू औल्याउनुहोस् ।

४. साहित्यिक र प्राविधिक अनुवादका भिन्नताहरू औल्याउनुहोस् ।

अथवा

अनुवादका समस्याबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।

५. व्यतिरेकी विश्लेषण र भाषा शिक्षणको सम्बन्ध देखाउनुहोस् ।
६. शैक्षणिक व्याकरणका विशेषता उल्लेख गर्नुहोस् ।
७. विद्यालय र शिक्षाशास्त्र सङ्गठनका नेपाली पाठ्यक्रमहरूमा तालमेलको आवश्यकता औल्याउनुहोस् ।
८. त्रुटि विश्लेषण प्रक्रियाको चर्चा गर्नुहोस् ।

खण्ड 'ग'

३×१२=३६

९. नेपाली कोश निर्माणका समस्याहरूको उल्लेख गर्दै तिनको समाधानका उपायहरू औल्याउनुहोस् ।
१०. विद्यालय तहको कुनै एउटा कक्षाको नेपाली भाषा शिक्षणका लागि उपयुक्त हुने पाठ्यपुस्तकको रूपरेखा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

अथवा

२०२८ पूर्व र सौभन्दा पछिका विद्यालय स्तरीय पाठ्यक्रमको तुलनात्मक भिन्नताको चर्चा गर्नुहोस् ।

११. क्याटफोर्ड र नाइडाको अनुवाद सम्बन्धी मान्यताको चर्चा गर्नुहोस् ।

खण्ड 'क'

१६

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सबैपथ्युक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. प्रायोगिक भाषा विज्ञानको नाम दिने विद्वान् कुनलाई मानिन्छ ?
(क) ल्याडो (ख) हर्नव
(ग) लकहार्ट (घ) ब्लुमफिल्ड
२. पाठ्यवस्तुको सङ्गठन र प्रस्तुतिलाई कुन अन्तर्गत राखिन्छ ?
(क) व्यतिरेकी विश्लेषण (ख) त्रुटि विश्लेषण
(ग) समाज भाषा विज्ञान (घ) भाषा शिक्षण
३. जेलिड ह्यारिसले कस्तो सङ्गठनको विश्लेषण गरेका थिए ?
(क) टुथ पेस्टको विज्ञापन (ख) हेयर टनिकको विज्ञापन
(ग) पालिसको विज्ञापन (घ) चाउचाउको विज्ञापन
४. वाक्यभन्दा माथिल्ला भाषिक एकाइका बीच अन्तरसम्बन्ध जनाउने शब्दलाई के भनिन्छ ?
(क) सम्बद्धन (ख) सम्बद्धक
(ग) सन्दर्भक (घ) प्रतिस्थापन
५. खास अर्थका लागि छनोट हुन सक्ने तत्त्वहरू (आइडम) लाई शैली विज्ञानमा के भनिन्छ ?
(क) विषयन (ख) विचलन
(ग) विकल्पन (घ) पर्याय
६. व्युत्पत्तिमूलक कोशलाई कस्तो किमिमको कोश भनिन्छ ?
(क) विशेष कोश (ख) सामान्य कोश

- (ग) सन्दर्भ कोश (घ) प्राविधिक कोश
७. वर्णानुक्रमका दृष्टिले शब्दकोशमा कुन शब्द पहिले आउँछ ?
 (क) अकबरी (ख) अंगारो
 (ग) अंश (घ) अङ्ग
८. कोष्ठकमा शब्दको शैली, प्रयोग क्षेत्र, व्याकरण आदि सूचना प्रस्तुत गर्ने युक्तिलाई शब्दकोशमा के भनिन्छ ?
 (क) विवृति (ख) बीजक
 (ग) नीडन (घ) व्याख्या
९. कुन अनुवाद वस्तुगत हुन सक्छ ?
 (क) साहित्यिक (ख) प्राविधिक
 (ग) मुक्त (घ) अन्तरविषयक
१०. त्रुटिलाई अन्तरभाषा किन भनिन्छ ?
 (क) भाषा सिकन प्रारम्भ गरेको अवस्था भएकाले
 (ख) भाषा सिकाइको विकासशील अवस्था भएकाले
 (ग) भाषा सिकाइको अन्त्योलको अवस्था भएकाले
 (घ) लक्ष्य भाषामा पुग्न नसकेको अवस्था भएकाले
११. अनुवादको आदर्श स्थिति कुनको निकट हुन्छ ?
 (क) एकोन्मुख अनुवाद (ख) द्वयोन्मुख अनुवाद
 (ग) विषयोन्मुख अनुवाद (घ) संरचनान्मुख अनुवाद
१२. व्यतिरेकी विश्लेषण कुन कुरामा आधारित हुन्छ ?
 (क) संरचनागत भिन्नता भए सिकाइमा बाधा पार्छ
 (ख) संरचनागत समानता भए सिकाइमा सुगम हुन्छ
 (ग) स्थानान्तरण नहुने संरचना अनावश्यक हुन्छ
 (घ) भाषा र भाषाका बीचको सिकाइमा खास सम्बन्ध छैन
१३. 'उनी शिक्षिका बनेकी कुरा ज्ञान भयो' यस वाक्यमा कस्तो त्रुटि रहेको छ ?
 (क) स्रोतगत (ख) जटिलतागत
 (ग) सरलीकरणगत (घ) अपूर्णसिकाइगत
१४. प्रचलित शैक्षणिक व्याकरणहरू मुख्यतः कस्ता देखिन्छन् ?
 (क) वर्णनात्मक व्याकरणलाई स्रोत मानी निर्माण भएका
 (ख) परम्परागत व्याकरणलाई स्रोत मानी निर्माण भएका
 (ग) शिक्षकहरूका अभिरुचि अनुसार लेखिएका
 (घ) विद्यार्थीहरूको अभिरुचि अनुसार लेखिएका
१५. विद्यालय तहका प्रचलित नेपाली पाठ्यपुस्तकहरू कस्ता देखिन्छन् ?
 (क) मानृभाषीहरूलाई दृष्टिगत गरी लेखिएका
 (ख) दोस्रो भाषीहरूलाई दृष्टिगत गरी लेखिएका
 (ग) विषयवस्तुमा केन्द्रित भई लेखिएका
 (घ) पाठहरूको आकृति प्रकृतिलाई ख्याल गरिएका
१६. व्याकरणलाई भाषाका पाठसँगै एकीकृत रूपमा सिकाउने दृष्टिकोण कुन कक्षाका पाठ्यपुस्तकमा प्रष्ट रूपमा देखिएको छ ?

(क) कक्षा ५ र ६

(ख) कक्षा ७ र ८

(ग) कक्षा ९ र १०

(घ) कक्षा ११ - १२

Tribhuvan University, 2068

Master Level / II Year/Education

Full Marks: 50

अनुसन्धान विधि (नेपािशा ५०५)

Time: 3 hrs.

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

खण्ड 'ख'

३०

१. भाषा अनुसन्धानको अर्थ लेखी त्यसलाई विभिन्न कोणले परिभाषित गर्नुहोस् ।

अथवा

सामूहिक अन्तर्वाताको आवश्यकता दर्साउनुहोस् ।

२. शून्य प्राक्कल्पना र वैकल्पिक प्राक्कल्पनामा अन्तर देखाउनुहोस् ।

३. सन्दर्भाङ्कन प्रक्रियाको सोदाहरण छोटो परिचय दिनुहोस् ।

४. बोध शिक्षण गर्ने तलका दुई विधिहरूको प्रभावकारिता पहिल्याउन गरिएको एउटा प्रयोगमा सुधारिएका र नसुधारिएका विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या यस प्रकार थियो :

	समस्या समाधान विधि	विश्लेषण विधि
सुधारिएका	६५	३६
नसुधारिएका	३०	१६

χ^2 परीक्षणको Yates correction प्रक्रियाको उपयोग गर्दै 'भिन्नता छैन' भन्ने प्राक्कल्पना ०.५ तहमा परीक्षण गर्नुहोस् ।

अथवा

टी परीक्षण र जेड परीक्षणका बीच भिन्नता देखाउँदै टी परीक्षण प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्थाको चर्चा गर्नुहोस् ।

५. बहुक्रमिक नमुना छनोटको परिचय दिदै यसका सबल दुर्बल पक्षहरू केलाउनुहोस् ।

खण्ड 'ग'

१२

६. जातिभाषिक अनुसन्धान विधिहरूको स्वरूप निर्धारण गर्दै यसका लागि चाहिने तथ्याङ्क सङ्कलनका मुख्य मुख्य प्रविधिहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।

खण्ड 'क'

८

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. भाषिक अनुसन्धान भन्नाले के बुझ्नु पर्छ ?

(क) भाषाको परिणामुखी परीक्षण र पुनर्व्याख्या

(ख) भाषामा नवीनतम वस्तुको खोजतलास

(ग) भाषिक कार्यको तर्कसम्मत वर्णन विश्लेषण

(घ) भाषाका प्रचलित तथ्यको व्यवस्थित विश्लेषण

२. सङ्कायगत वैशिष्ट्यका दृष्टिले नेपाली भाषा शिक्षण अन्तर्गत उपयुक्त हुने अनुसन्धान ाषिक कृति हो ?

(क) माध्यमिक तहका नेपाली पाठ्यपुस्तकका कथाहरूको स्वरूप निर्धारण

(ख) माध्यमिक तहका नेपाली पाठ्यपुस्तकका कथाहरूको सैद्धान्तिक विश्लेषण

- (ग) नारीवादी दृष्टिकोणले माध्यमिक तहका कथाहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन
(घ) माध्यमिक तहका नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट कथाहरूको भाषिक पक्षको अध्ययन
३. पूर्वज्ञानमा आधारित प्राक्कल्पनालाई कस्तो प्राक्कल्पना मान्न सकिन्छ ?
(क) शून्य (ख) प्रयोगात्मक
(ग) अनुसन्धानात्मक (घ) वैकल्पिक
४. वर्णनात्मक विधिको प्रमुख विशेषता कुन हो ?
(क) चलहरूको असंलग्नता (ख) चलहरूको अपरिचालन
(ग) चलहरूको अनुपस्थिति (घ) चलहरूको अनिवार्यता
५. यादच्छिन्नक नमुना छनोटको मुख्य दुर्बता के हो ?
(क) एकाइ अनुरूप छनोटको न्यून सम्भावना
(ख) महत्त्वपूर्ण एकाइ छुट्ने अधिक सम्भावना
(ग) एकाइ छनोटमा प्रत्यक्ष हस्तक्षेपको सम्भावना
(घ) एकाइ छनोटमा अनावश्यक नियन्त्रणको सम्भावना
६. खुल्ला प्रश्नावलीका आधारमा तथ्याङ्क सङ्कलन कदा प्राप्त प्रतिक्रियालाई कसरी गणना गर्नु उपयुक्त हुन्छ ?
(क) प्राप्ताङ्क निकालेर (ख) आवृत्ति निकालेर
(ग) गुण पहिचान गरेर (घ) रुजु सूची उपयोग गरेर
७. सङ्कलित तथ्याङ्कलाई तालिकाबद्ध गर्नुको मुख्य उद्देश्य के हो ?
(क) तथ्याङ्कलाई पाठक मैत्री बनाउनु (ख) तथ्याङ्कलाई सङ्ख्यात्मक रूप दिनु
(ग) विश्लेषणलाई विश्वसनीय तुल्याउनु (घ) प्रस्तुतिलाई आकर्षक बनाउनु
८. अनुसन्धान 'भावहरण' भन्नाले के बुझिन्छ ?
(क) अरूको विचारलाई महत्त्व नदिएर अवज्ञा गर्नु
(ख) अरूको विचारलाई आफ्नो भनेर प्रस्तुत गर्नु
(ग) अरूको विचारलाई सन्दर्भ प्रस्तुत गर्नु
(घ) अरूको विचारलाई अज्ञानतावश ग्रहण गर्नु

Tribhuvan University, 2069

Master Level / II Year/EDUCATION

Roll No.:

Educational Measurement & Evaluation (ED. 521)

Group "A"

Tick (✓) the best answer

1. Which of the following is a tool rather than a process?
a. measurement
b. evaluation
c. assessment
d. test
2. Which is a limitation of psychological measurement?
a. the quality can not be observed
b. it only measure a sample of quality
c. it lacks comparison

- d. it is approximate
3. Which test is more useful in local situation
    - a. aptitude test
    - b. proficiency test
    - c. teacher model test
    - d. standardized test
  4. Internal consistency is estimated by
    - a. test - retest method
    - b. parallel form method
    - c. Kudev Richardson formula
    - d. Inter-rater reliability
  5. Validity of a test is estimated by
    - a. specific factor variance
    - b. group factor variance
    - c. general factor variance
    - d. common factor variance
  6. Which of the following item requires high amount of reading and comprehension skill?
    - a. interpretive exercise
    - b. true and false item
    - c. essay type item
    - d. short answer type item
  7. Which of the following norm is most uniform?
    - a. gradenorm
    - b. agenorm
    - c. percentile norm
    - d. standard score norm
  8. What is a main critique of projective technique of measuring personality?
    - a. a holistic method
    - b. a superficial method
    - c. lacks psychometric uses
    - d. a subjective method

Tribhuvan University, 2069

Master Level / II Year/EDUCATION

Full Marks :50

Educational Measurement & Evaluation (Ed. 521)

Time : 3 hrs

Attempt ALL the questions.

Group "B"

30

1. Define measurement and point out its general problems.
2. Differentiate aptitude and achievement with suitable examples.

OR

Point out the similarity and differences between a norm referenced and criterion referenced test.

3. Explain the process following split half reliability with example.
4. Give an introduction of interpretive exercise along with its advantages and limitations.
5. Present short descriptions for the process of test-standardization process.

OR

Give introduction of different types of norm used in the field of education.

Group "C"

12

6. Describe the sub-test of WAIS III with the process of its standardization

Tribhuvan University, 2069

Master Level/II Year/EDUCATION

Roll No.

नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि ५२६)

खण्ड 'क'

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. नेपाली भाषाको माध्यमिक कालमा लेखिएको सबैभन्दा लोकप्रिय कृति कुन मानिन्छ ?
 (क) भानुभक्तको 'रामायण' (ख) पृथ्वीनारायण शाहको 'दिव्योपदेश'
 (ग) मोतीरामको प्रियदर्शिका (घ) शक्तिवल्लभको 'हास्यकदम्ब'
२. जर्ज अब्राहम ग्रियर्सनका मतमा नेपाली भाषाको उत्पत्तिस्त्रोत कुन प्राकृत र अपभ्रंश मानिएको छ ?
 (क) खस प्राकृत र खस अपभ्रंश (ख) मागधी प्राकृत र मागधी अपभ्रंश
 (ग) शौरसेनी प्राकृत र शौरसेनी अपभ्रंश (घ) अर्धभागधी प्राकृत र त्यसैको अपभ्रंश
३. नेपाली अक्षर संरचनामा धेरैजसो शब्द कति अक्षरका पाइन्छन् ?
 (क) एक (ख) दुई
 (ग) तिन (घ) चार
४. पदप्रतिष्ठाले उच्च व्यक्तिलाई सम्बोधन गर्दा कुन आदरको प्रयोग गरिन्छ ?
 (क) सामान्य (ख) मध्यम
 (ग) उच्च (घ) अत्युच्च
५. भावभाव्यको प्रयोग कुनमा गरिएको छ ?
 (क) गडिन्छ र खाइन्छ (ख) सुतिन्छ र उठिन्छ
 (ग) हिँडिन्छ र देखिन्छ (घ) पढिन्छ र बुझिन्छ
६. भाववाचक नाम कुन हो ?
 (क) धनी (ख) बसी
 (ग) खेती (घ) गरिवी
७. क्रियायोगी पदावलीको प्रयोग कुन वाक्यमा पाइन्छ ?
 (क) ऊ सुन्तला खादै थियो (ख) देवकोटा असाध्यै छिटो कविता लेख्ने
 (ग) भाइले रातो कलम किन्यो (घ) रमेशले पढाइतिर ध्यान दिएन
८. सबैभन्दा बढी रूपायन लिने शब्दवर्ग कुनलाई मानिन्छ ?
 (क) नाम (ख) सर्वनाम
 (ग) विशेषण (घ) क्रिया

Tribhuvan University, 2069

Master Level/II Year/ Education

Full Marks: 50

नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि ५२६)

Time: 3 hours

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. माध्यमिक कालीन नेपाली भाषाका विशेषताहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

२. नेपाली भाषा सामाजिक भेदहरू स्पष्ट पार्नुहोस् ।
३. संस्कृत र नेपाली वर्णमालामा पाइने भिन्नता औल्याउनुहोस् ।
अथवा
सोदाहरण नेपाली अक्षर संरचनालाई चिनाउनुहोस् ।
४. वाक्यात्मक प्रयोगमा विभक्तिले गर्ने कार्य स्पष्ट पार्नुहोस् ।
५. वर्ग, परिवर्तक र वर्ग अपरिवर्तक व्युत्पादन प्रक्रियालाई आवश्यक उदाहरण दिई चिनाउनुहोस् ।

अथवा

नेपाली भाषाका काल र पक्षका बीचको सम्बन्ध निर्धारण गर्नुहोस् ।

खण्ड 'ग'

१ × १२ = १२

६. पदावलीको परिचय दिई नेपाली भाषामा पाइने पदावली संरचनाको उल्लेख गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2069

Master Level/III Year EDUCATION

Roll No.

भाषाविज्ञानका प्रमुख सिद्धान्त (नेपाथि ५२८)

खण्ड 'क'

८

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. वाक्यलाई विन्यासक्रमिक र साहचरिक सम्बन्धमा आएका शब्दहरूको समूह भन्ने प्रथम भाषा वैज्ञानिक को हुन् ?
(क) सस्युर (ख) सपियर
(ग) बोआस (घ) व्युमफिल्ड
२. रूपान्तरण व्याकरणको मानकसिद्धान्त सर्वप्रथम समावेश गरिएको घटक कुन हो ?
(क) पदावली संरचना घटक (ख) वाक्यात्मक घटक
(ग) आर्थीघटक (घ) वाणीघटक
३. व्यवस्थापरक व्याकरणका अनुसार रूप र स्थितिलाई जोड्ने अन्तर्तहलाई के भनिन्छ ?
(क) ध्वनि (ख) सन्दर्भ
(ग) लिपि (घ) पद
४. रूपार्थपरक व्याकरणको वाक्यविश्लेषण कला वाक्यलाई आधार वाक्य भनिन्छ ?
(क) संयुक्त (ख) मिश्र
(ग) सन्निविष्ट (घ) सरल
५. अमेरिकाली संरचनावादको मूलभूत मान्यता के हो ?
(क) भाषाको महत्त्वपूर्ण आधार अर्थ हो
(ख) बालक जन्मदा रित्तो दिमाग लिएर आएको हुन्छ
(ग) भाषाका अन्तर्तहको विश्लेषण एकीकृत रूपमा गर्नुपर्छ
(घ) प्रत्येक भाषाका संरचनामा समानता पाइन्छ
६. फिल्मोरका अनुसार अभिकर्ता कारक कुन हो ?
(क) हावाले सिमा फुट्यो (ख) पानीले रूखायो
(ग) मलाई पोखारा मनपर्छ (घ) म कविता पढ्छु

७. 'म सभापति' पदबाट राजिनामा गर्नु वाक्यमा कुन किसिमको वाक्यिक्या पाइन्छ ?
 (क) अभिव्यक्तिमूलक (ख) निर्देशात्मक
 (ग) प्रतिज्ञामूलक (घ) निश्चयार्थक
८. सबै बब्दलाई धातुनिर्मित ठान्ने पूर्वीय विद्वान् को हुन् ?
 (क) पाणिनि (ख) व्याडि
 (ग) शाकटायन (घ) यास्क

Tribhuvan University, 2069

Master Level (II Year) Education

Full Marks: 50

भाषाविज्ञानका प्रमुख सिद्धान्त (नेपाशि ५२८)

Time: 3 hours

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

समूह 'ख'

$५ \times ६ = ३०$

१. ग्रीसेली युगमा भएका भाषिक चिन्तनका प्रमुख उपलब्धिहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
 अथवा
 वैदिक संस्कृतमा कस्तो भाषिक चिन्तन पाइन्छ ? उल्लेख गर्नुहोस् ।
२. रूपार्थपरक व्याकरणको परिचय दिनुहोस् ।
३. व्यवस्थापरक व्याकरणका मुलभूत मान्यताहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
४. चम्स्कीको १९५७ र १९६५ को भाषिक विश्लेषण पद्धतिमा अन्तर देखाउनुहोस् ।
 अथवा
 रूपान्तरण व्याकरणमा निहित भाषिक सामर्थ्य र सम्पादनको अवधारणा माथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
५. संवादात्मक सिद्धान्तलाई सोदाहरण चिनाउनुहोस् ।

खण्ड 'ग'

$१ \times १२ = १२$

६. फिल्मोरद्वारा प्रतिपादित कारकहरूको सविस्तार चर्चा गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2069

Master Level (II Year) EDUCATION

Roll No.

भाषिक अनुसन्धान विधि (नेपाशि ५०५) (नयाँ पाठ्यक्रम)

खण्ड 'क'

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. अनुसन्धानलाई मुलतः कुन कुराको परिणाम मान्न सकिन्छ ?
 (क) पिढी दर पिढीको अनुभव (ख) ज्ञानको भोक
 (ग) सभ्यताको विकास (घ) मानवीय सहजात गुण
२. नेपाली भाषा शिक्षा अन्तर्गत सबभन्दा बढी अनुसन्धान भएको क्षेत्र कुन हो ?
 (क) अन्तरक्रियात्मक (ख) मनोभाषिक
 (ग) पाठ्यपुस्तकीय (घ) पाठ्यक्रमीय
३. अनुसन्धानका क्षेत्रमा प्राक्कल्पना शब्दलाई कुन रूपमा अव्याज्जु उपयुक्त हुन्छ ?
 (क) प्रमाणित सिद्धांत (ख) पूर्वोद्धाटित सिद्धान्त

- (ग) स्थापित सिद्धान्त (घ) कोरा सिद्धान्त
४. क्रियात्मक अनुसन्धान मुख्य कुन कुरामा केन्द्रित हुन्छ ?
 (क) समस्याको तात्कालिक सुधार (ख) समस्या समाधानका दीर्घकालीन योजना
 (ग) समस्याको शीघ्र पहिचान (घ) समस्याको परिमाणात्मक गम्भीरता
५. गुणात्मक अनुसन्धानमा कस्तो नमुना छनोटलाई उपयुक्त मानिन्छ ?
 (क) यादृच्छिक (ख) स्तरीकृत
 (ग) प्रयोजनपरक (घ) आयामिक
६. अन्तर्वाताको मुख्य फाइदा के हो ?
 (क) उत्तरदातालाई पर्याप्त समय दिन पाइने
 (ख) अनुभव बाहिरका तथ्य फेला पार्न सकिने
 (ग) जुनसुकै परिस्थितिमा प्रतिक्रिया लिन सकिने
 (घ) कायिक सङ्केतले तथ्याङ्क अझ यथार्थ हुने
७. सामान्यतः सारणीयन (Tabulation) कति पक्षीय हुन्छ ?
 (क) एक पक्षीय (ख) द्विपक्षीय
 (ग) त्रिपक्षीय (घ) बहुपक्षीय
८. शोधप्रबन्धमा कस्ता वाक्य उपयुक्त मानिदैनन् ?
 (क) निश्चयात्मक (ख) असमापिकात्मक
 (ग) व्याख्यात्मक (घ) कर्मवाच्यात्मक

Tribhuvan University, 2069

Master Level (II Year) Education

Full Marks: 50

भाषिक अनुसन्धान, विधि (नेपाश ५०५)

Time: 3 hours

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. नेपाली शिक्षाअन्तर्गत अनुसन्धान गर्न सकिने प्रमुख क्षेत्रहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
 अथवा
 समस्या अध्ययन विधिको स्वभाव स्पष्ट पार्नुहोस् ।
२. भाषा अनुसन्धानमा प्राक्कल्पनाको आवश्यकता र महत्त्व दर्साउनुहोस् ।
३. अनुसन्धान प्रतिवेदनमा आदरार्थी र वाच्यको प्रयोग के कसरी गर्नु उपयुक्त हुन्छ ? प्रस्ट पार्नुहोस् ।
४. तल भाषा कक्षाको पहिलो दिन लिइएको एउटा परीक्षाका प्राप्ताङ्कहरू दिइएका छन् ।
 तिनको मध्यमान, मध्याङ्क र बहुलक (Mode) का साथै मानक विचलन निकाल्नुहोस् ।
 ८८, ८७, ६६, ५४, ९७, ३४, ४८, ५६, ९९, ८७, ७३, ८६, ७४, ६९, ८८, ८९, ८६, ८७
 अथवा
 मध्यमान, मध्याङ्क र बहुलकका बीचको अन्तर केलाउनुहोस् ।
५. 'सुविधाजनक नमुना छनोट वास्तवमा भने जस्तो सुविधानजनक हुँदैन ।' यस भनाइको स्रोदाहरण पुष्ट्याइ गर्नुहोस् ।

६. तथ्याङ्क सङ्कलनमा अवलोकन प्रविधिको उपयोगिता दर्साउँदै यसद्वारा सङ्कलन गरिने तथ्याङ्कहरूको गुण-दोष पहिल्याउनुहोस् ।

Tribhuvan University, 2069

Master Level/II Year/EDUCATION

Roll No.

प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाशि ५२३)

खण्ड "क"

१६

सवै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

- भाषाको व्युत्पत्तिको अध्ययनलाई भाषा शिक्षणमा उपयोगी देख्ने प्रथम विद्वान् को हुन् ?
(क) विलिक्न्स (ख) फ्राइज
(ग) स्किनर (घ) पामर
- शिक्षाशास्त्रीय भाषा विज्ञानलाई अर्को शब्दमा के भनिन्छ ?
(क) पाठ्यक्रम निर्माण (ख) पाठ्य पुस्तक निर्माण
(ग) द्विभाषिक शिक्षा (घ) भाषा शिक्षा
- वक्ता र श्रोताको अनुभव परिवेशको तालमेल कुन कुरामा अनिवार्य छ ?
(क) सङ्कथनको बोधमा (ख) सम्बद्धको प्रयोगमा
(ग) पर्याय र विपर्यायको छनोटमा (घ) कालिक सूचनाको प्रस्तुतिमा
- शैली विज्ञानमा शीर्षीकरणलाई अर्को शब्दमा के भनिन्छ ?
(क) अग्रभूमि निर्माण (ख) पृष्ठभूमि निर्माण
(ग) सामान्य पदक्रम (घ) प्रचलनको पुनः स्थापन
- भाषिक कोश कुन होइन ?
(क) उच्चारण कोश (ख) उखान कोश
(ग) कानुन कोश (घ) सहप्रयोग कोश
- कृतिकारको कोशलाई कस्तो कोश भनिन्छ ?
(क) सामान्य कोश (ख) विशिष्ट कोश
(ग) सन्दर्भ कोश (घ) मानक कोश
- वर्णानुक्रमका दृष्टिले शब्दकोशमा कुन शब्द पहिले आउँछ ?
(क) ज्याला (ख) ज्वरो
(ग) ज्ञापन (घ) ज्योति
- शब्दहरूको स्रोत उल्लेख गर्ने पहिलो एकभाषिक कोश कुन हो ?
(क) नेपाली शब्दकोश २०१९ (ख) नेपाली वृहत् शब्दकोश २०४०
(ग) नेपाली शब्द परिचय २०३४ (घ) नेपाली बंगाली कोश १९९८
- शैक्षणिक व्याकरणका पाठ्यवस्तुको छनोट र स्तरण कुन आधारमा हुन्छ ?
(क) भाषा योजनाका आधारमा (ख) भाषा सिकाइ सिद्धान्तका आधारमा
(ग) भाषा वैज्ञानिक आधारमा (घ) शिक्षकको अभिरुचिका आधारमा
- अनुवाद गर्न सबभन्दा कठिन विधा कुन हो ?
(क) कथा (ख) निबन्ध

- (ग) नियात्रा (घ) कविता
११. अनुवाद सिद्धान्तमा संरचनावादी अवधारणा राख्ने विद्वान् को हुन् ?
(क) नाइडा (ख) न्युमार्क
(ग) क्याटफोर्ड (घ) डेरिडा
१२. व्यतिरेकी विश्लेषणमा र त्रुटि विश्लेषणमा के फरक छ ?
(क) भाषाको समतलीय र ऊर्ध्वतलीय अध्ययन
(ख) दुई भाषाको भिन्नताको अध्ययन र विद्यार्थीहरूको भाषिक सम्पादनको अध्ययन
(ग) दुई भाषाको व्याकरणात्मक पक्षको अध्ययन र शब्दभण्डारको अध्ययन
(घ) दुई भाषाको कालक्रमिक अध्ययन र समकालिक अध्ययन
१३. 'हामी घर जान्छु' यस्ता वाक्यमा भएको त्रुटिलाई कस्तो त्रुटि भनिन्छ ?
(क) अपूर्ण सिकाइगत (ख) अति सामान्यीकरणगत
(ग) सरलीकरणगत (घ) सादृश्यगत
१४. शब्दकोशको उद्देश्य भागमा नपर्ने सूचना कुन हो ?
(क) अर्थ र उदाहरण (ख) शब्दवर्ग र व्युत्पत्ति
(ग) स्रोत र हिज्जे (घ) उच्चारण र व्याकरण
१५. विद्यालयको नेपाली पाठ्यक्रमसँग क्याम्पस तहको कुन पाठ्यक्रमको तालमेल अनिवार्य मानिन्छ ?
(क) साधारण नेपाली (ख) ऐच्छिक नेपाली
(ग) अतिरिक्त नेपाली (घ) वैकल्पिक नेपाली
१६. दोस्रो भाषाको रूपमा नेपाली शिक्षणका दृष्टिले विद्यालयको पाठ्यपुस्तक कस्ता छन् ?
(क) उपयुक्त (ख) नेपाली मातृभाषी केन्द्रित
(ग) क्षेत्र सापेक्ष (घ) अनिर्णीत

Tribhuvan University, 2069

Master Level (II Year) Education

प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाश ५२२)

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

Full Marks: 100

Time: 4 hours

समूह 'ख'

८ × ६ = ४८

१. सङ्कथन तत्त्वबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।
अथवा
सङ्कथनमा सम्बन्धनको भूमिका औल्याउनुहोस् ।
२. शैली विज्ञानमा विकल्पन र चयनको महत्त्व दर्साउनुहोस् ।
अथवा
शैली विज्ञानमा समानान्तरतामाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
३. कोश निर्माणका लागि सामग्री सङ्कलन के कसरी गर्न सकिन्छ, औल्याउनुहोस् ।
४. न्युमार्कको अनुवाद सम्बन्धी मान्यतामाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
५. व्यतिरेकी विश्लेषणका सीमाहरू औल्याउनुहोस् ।
६. त्रुटि र अन्तरभाषाको सम्बन्धमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

त्रुटि विश्लेषण र भाषा शिक्षणको सम्बन्ध दर्साउनुहोस् ।

७. शैक्षणिक व्याकरणमा पाठ्यवस्तुहरूको छनोट र स्तरणको औचित्यमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
८. २०२८ पूर्व र सोभन्दा पछिका विद्यालय स्तरीय नेपाली पाठ्यपुस्तकमा पाइने भिन्नता देखाउनुहोस् ।

खण्ड 'ग'

३ × १२ = ३६

९. कोश विज्ञानमा शब्दहरूको अर्थ निर्देशक प्रमुख विधिमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

नेपाली कोश निर्माणका समस्यामाथि चर्चा गर्नुहोस् ।

१०. अनुवाद प्रक्रियाहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
११. प्रायोगिक भाषा विज्ञानको विकास क्रममाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2069

Master Level/II Year EDUCATION

Roll No.

सामाजिक र मनोभाषाविज्ञान (नेपाथि ५२२)

खण्ड 'क'

८

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. भाषिक निरन्तरता कस्तो स्थितिमा देखिन्छ ?
(क) सम पारिवारिक भाषाहरूका बीच (ख) भिन्न पारिवारिक भाषाहरूका बीच
(ग) क्षेत्रीय भाषाहरूका बीच (घ) राष्ट्रिय भाषाहरूका बीच
२. विषयगत भाषिक भेदलाई अर्को शब्दमा के भनिन्छ ?
(क) प्रसङ्ग भेद (ख) प्रयोजनप्रक भेद
(ग) सामाजिक भेद (घ) माध्यमगत भेद
३. आगन्तुक शब्दहरूलाई तद्भव हिज्जे अनुसार लेख्ने अवधारणाले नेपाली वर्ण विन्यासको मानकीकरणमा कुन धारलाई प्रोत्साहन गरेको देखिन्छ ?
(क) स्रोतवादी (ख) तत्समवादी
(ग) जनजिब्रोवादी (घ) आगन्तुकवादी
४. बोलीको जातित्वको चर्चा गर्ने विद्वान को हुन् ?
(क) फिसमन (ख) फर्गुसन
(ग) सपिर (घ) हाइम्स
५. भाषा सिकाइमा विकोडीकरण भन्नाले के बुझिन्छ ?
(क) अभिव्यक्तिको बोध (ख) लिखित अभिव्यक्ति
(ग) मौखिक अभिव्यक्ति (घ) लेखन र शब्द
६. बालकको टेलिग्राफिक बोली कस्ता शब्द प्रयोगमा आउँछन् ?
(क) सार्वनामिक शब्द (ख) धारणात्मक शब्द
(ग) नामयोगी (घ) रूपायित शब्द
७. मानव मस्तिष्कको कुन क्षेत्रलाई भाषाको क्षेत्र मानिन्छ ?
(क) अग्र भाग (ख) पश्च भाग

(ग) दायाँ भाग

(घ) बायाँ भाग

८. अनुप्रविष्टि प्राक्कल्पनाले भाषा सिकाइको कुन पक्षलाई जोड दिन्छ ?

(क) सुनाइ र बोलाइ

(ख) पढाइ र लेखाइ

(ग) बोलाइ र लेखाइ

(घ) सुनाइ र पढाइ

Tribhuvan University, 2069

Master Level III Year Education

Full Marks: 50

सामाजिक र मनोभाषाविज्ञान (नेपाशि ५२२)

Time: 3 hours

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. सामान्य भाषा विज्ञान र सामाजिक भाषा विज्ञानमा भिन्नता देखाउनुहोस् ।

अथवा

भाषा सर्वेक्षण पद्धतिमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

२. भाषाद्वैतको परिचय दिनुहोस् ।

३. विगत र वर्तमानमा नेपालको भाषा नीतिबारे टिप्पणी गर्नुहोस् ।

४. बाल भाषा विकासमा आत्मकेन्द्र बोलीको चिनारी गराउनुहोस् ।

अथवा

बालकमा शब्द भण्डारको विकासबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।

५. क्यासनद्वारा प्रतिपादित मनिटर प्राक्कल्पनाको चर्चा गर्नुहोस् ।

खण्ड 'ग'

१ × १२ = १२

६. बाल भाषा विकासमा चम्स्की र पियाजेको दृष्टिकोणमा पाइने भिन्नताको चर्चा गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2069

Master Level III Year EDUCATION

Roll No.

नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण (नेपाशि ५९९)

खण्ड 'क'

१६

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. भाषा प्राप्ति र आर्जन भन्नाले के बुझिन्छ ?

(क) सहजता र कृत्रिमता

(ख) भूलजन्य र प्रयत्नजन्य

(ग) स्वतः र परिश्रमतः

(घ) प्रारम्भिक र उत्तरवर्ती

२. एक बर्से एम. एड. कार्यक्रम कहिले सञ्चालित थियो ?

(क) २०४२

(ख) २०३६

(ग) २०४५

(घ) २०२९

३. दोस्रो भाषा सिकाइ पहिलो भाषा सिकाइ सरह स्वाभाविक हुन सक्ने अवस्था कुन हो ?

(क) पर्याप्त बाह्य वातावरण उपलब्ध हुनु

(ख) सिकाइको मानसिक वातावरण स्वस्थ हुनु

(ग) समपारिवारिक भाषिक स्थिति रहनु

- (घ) सामाजिक दबाव बढ्दै जाने स्थिति रहनु ।
४. मौखिक संरचना सन्दर्भ पद्धतिसँग सम्बन्ध नराख्ने विद्वान् को हुनु ?
 (क) गुरे (ख) फ्रिस्वी
 (ग) हर्नबी (घ) क्रयासन
५. 'परिचयन विधि'का नामले अमेरिकामा प्रसिद्धि पाएका शिक्षण विधि कुन हो ?
 (क) व्याव 'मानुवाद' विधि (ख) प्रत्यक्ष विधि
 (ग) ध्वन्यात्मक विधि (घ) मौन विधि
६. श्रुतिबोधका सन्दर्भमा समाधिकताको उपयोग भन्नाले के बुझिन्छ ?
 (क) अल्प सूच्य शक्ति भएका भाषिक पक्षहरूको उपयोग
 (ख) उच्च सूच्य शक्ति भएका भाषिक पक्षहरूको उपयोग
 (ग) अभिव्यक्तिगत अतिरिक्त भाषिक सङ्केतको उपयोग
७. अनुकूल प्रामाणिक सामग्री भनेको के हो ?
 (क) गन्तव्यिक भाषा प्रयोगको सामग्री (ख) बौद्धिक भाषा प्रयोगको सामग्री
 (ग) उस्तै ढाँचाका सरलीकृत सामग्री (घ) विद्यार्थीका स्तर सुहाउँदा सामग्री
८. द्रुत पठनका लागि कस्तो सामग्रीको छनोट उपयुक्त मानिदैन ?
 (क) अभिधात्मक अर्थयुक्त सामग्री
 (ख) सुशृङ्खल प्रस्तुतियुक्त सामग्री
 (ग) रोचक कथानकयुक्त औपन्यासिक सामग्री
 (घ) भावात्मक वा कल्पना प्रधान सामग्री
९. 'चरीमुन्दे' र 'बडप्पन' जस्ता शब्दको अर्थ शिक्षण गर्न कुन विधि बढी उपयोगी हुन सक्छ ?
 (क) पर्यायवाचीकरण (ख) परिभाषीकरण
 (ग) व्युत्पत्तीकरण (घ) नाटकीकरण
१०. भाषा सम्पादन र उत्पादनका दृष्टिले 'प्रयोग' र 'प्रयत्न'को अर्थ के हो ?
 (क) भाषा प्रयोग र उत्पादन क्षमता
 (ख) शब्द भण्डार र शुद्ध प्रयोग क्षमता
 (ग) भाषिक नियमको ज्ञान र प्रयोगको मात्रा
 (घ) भाषिक नियमको सम्प्रेषात्मक सम्पादनीय सिप
११. भाषा कक्ष कोठाको सजावट किन आवश्यक छ ?
 (क) बाह्य वातावरण आकर्षक बनाउन
 (ख) मनोवैज्ञानिक वातावरण आकर्षक बनाउन
 (ग) सैद्धान्तिक वातावरण आकर्षक बनाउन
 (घ) व्यावहारिक वातावरण आकर्षक बनाउन
१२. निबन्ध शिक्षणमा स्वाध्ययन विधि र मन्त्रणा विधिको मुख्य भिन्नता के हो ?
 (क) तोकिएका पक्षमा आफैले अध्ययन गर्नु र तोकिएका सामग्रीको आधारमा अध्ययन गर्नु
 (ख) आफै अध्ययन गर्नु र निर्देशित अध्ययन गर्नु
 (ग) आफै अध्ययन गर्नु र कसैको सहयोगले अध्ययन गर्नु
 (घ) निर्देशित अध्ययन गर्नु र स्वतन्त्र अध्ययन गर्नु
१३. शिक्षकले कुनै एउटा वाक्य भनेपछि सोही वाक्यसँग सम्बन्धित अन्य वाक्यहरू विद्यार्थीले थप्दै जाने ढिललाई के भनिन्छ ?

- (क) पुनरावृत्तिमूलक ड्रिल (ख) प्रतिस्थापन ड्रिल
(ग) श्रृङ्खलामूलक ड्रिल (घ) रूपान्तरणात्मक ड्रिल
१४. भाषिक मूल्याङ्कनको शैक्षणिक प्रयोजन के होइन ?
(क) सिकाइ कठिनाइको निदान (ख) सिकाइ प्रगति दरको जानकारी
(ग) विद्यार्थी योग्यताको प्रमाणीकरण (घ) विद्यार्थी पृष्ठ पोषण
१५. जतिनसूचीको प्रमुख विशेषता के हो ?
(क) एक पटकमा एकभन्दा बढी भाषिक पक्षको परीक्षण गर्न सकिने
(ख) एक पटकमा एउटा मात्र भाषिक पक्षको परीक्षण गर्न सकिने
(ग) पटक पटक धेरै भाषिक पक्षको परीक्षण गर्न सकिने
(घ) पटक पटक एउटै भाषिक पक्षको परीक्षण गर्न सकिने ।
१६. पाठ योजनाको उद्देश्य निर्धारण गर्दा कुन क्रियापद अनुपयुक्त मानिन्छ ?
(क) उल्लेख गर्नु (ख) हासिल गर्नु
(ग) वर्णन गर्नु (घ) टिपोट गर्नु

Tribhuvan University, 2069

Master Level (II Year) Education

नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण (नेपाशि ५९९)

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

Full Marks: 100

Time: 4 hours

समूह 'ख'

८ × ६ = ४८

१. भाषा शिक्षणका 'एक कालिकता' र 'एकीकृतता'को सिद्धान्तमा के फरक छ ? प्रकाश पार्नुहोस् ।
२. शास्त्रीय, स्थानीय वा विदेशी भाषाको सापेक्षतामा नेपाली भाषा शिक्षणको आवश्यकता निरूपण गर्नुहोस् ।
३. दोस्रो भाषा सिकाइमा विद्यार्थीको मनोवैज्ञानिक पक्षले के कसरी प्रभाव पार्दछ ? चर्चा गर्नुहोस् ।
४. भाषा शिक्षणमा सम्प्रेषणात्मक पद्धतिका शिक्षण प्रक्रियाहरूको आलोकमा यसका सीमा निर्धारण गर्नुहोस् ।

अथवा

दोस्रो भाषा शिक्षणमा व्याकरणानुवाद विधिको मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।

५. शब्दको कोशस्थि र सन्दर्भपरक अर्थ र तिनको शिक्षणीय आवश्यकता औल्याउनुहोस् ।
Elaborate briefly in ...

अथवा

व्याकरण शिक्षणमा आगमन विधिको सौदाहरण परिचय दिनुहोस् ।

६. लघु र बृहत् तथा सम र विषम कक्षामा नेपाली शिक्षणका समस्या र सुविधाहरूको परिचय दिनुहोस् ।

अथवा

भाषा शिक्षणमा साहित्य शिक्षणको प्रयोजन औल्याउनुहोस् ।

७. प्रयोगशाला केन्द्रित र शिक्षक केन्द्रित अवधारणाका आधारमा भाषा प्रयोगशालाका उपयोगिता र सीमा निर्धारण गर्नुहोस् ।
८. स्नातक तहमा व्याकरण शिक्षणका लागि एउटा व्याख्यान टिपोटको नमुना तयार गर्नुहोस् ।

९. लेखन कला विकासका उत्तरवर्ती कार्यकलापहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

अथवा

वक्तृत्व कला शिक्षणका उच्चस्तरीय कार्यकलापहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

१०. नाटक काङ्की पश्च मार्जनको प्रभावलाई फाइदाजनक बनाउने उपायहरू सुभाउनुहोस् ।
११. भाषिक अन्याङ्कनमा पश्च मार्जनको प्रभावलाई बनाउने उपायहरू सुभाउनुहोस् ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: 100

भाषिक अनुसन्धान विधि (नेपाशि ५०५) (नयाँ/पुरानो पाठ्यक्रम)

Time: 3 hrs.

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. भाषिक अनुसन्धानमा प्राक्कल्पनाको आवश्यकताबारे चर्चा गर्नुहोस् ।

अथवा

अनुसन्धान प्रस्तावको प्रमुख शीर्षकहरूको परिचय दिनुहोस् ।

२. क्रियात्मक अनुसन्धान विधिको वर्णन गर्नुहोस् ।
३. शोधप्रतिवेदनको मूल भागको चर्चा गर्नुहोस् ।
४. तथ्याङ्क सङ्कलनमा प्रश्नावलीको महत्त्व दर्साउनुहोस् ।
५. भाषिक अनुसन्धानमा साङ्ख्यिकीको उपयोगिता बताउनुहोस् ।

अथवा

मध्यमान, मध्याङ्क र बहुलकका विचको अन्तर छुट्याउनुहोस् ।

समूह 'ग'

१२

६. नेपाली भाषा शिक्षणको क्षेत्रमा अनुसन्धानको वर्तमान अवस्था के कस्तो छ ? सर्वेक्षण गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Roll No.....

भाषिक अनुसन्धान विधि (नेपाशि ५०५) (नयाँ/पुरानो पाठ्यक्रम)

समूह 'क'

१६

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. अनुसन्धान मुख्यतः कुन कुरासँग सम्बन्धित हुन्छ ?

(क) समस्याको पहिचान

(ख) नयाँ तथ्यको खोजी

(ग) समस्याको सामान्यीकरण

(घ) प्राक्कल्पनाको परीक्षण

२. 'प्राथमिक तहका नेपाली पाठ्यपुस्तकहरूको पठनशीलताको अध्ययन' शीर्षकमा अनुसन्धान गर्दा कुन विधि बढी उपयुक्त हुन्छ ?

(क) अन्तः प्रेक्षात्मक

(ख) प्रयोगशालीय

(ग) वर्णनात्मक

(घ) सर्वेक्षण

३. शोधप्रस्तावमा समावेश गारन उद्देश्य कस्तो हुनुपर्छ ?

(क) गहन

(ख) व्यापक

- (ग) आकर्षक (घ) विशिष्ट
४. अनुसन्धान कार्यमा प्रश्नहरूको पूर्वपरीक्षण किन आवश्यक छानिन्छ ?
 (क) प्रश्नहरूको उपयुक्तता पहिल्याउन
 (ख) प्रश्नहरूलाई उद्देश्यपूर्ण बनाउन
 (ग) प्रश्नहरूलाई सरल-जटिल क्रममा राख्न
 (घ) सरल प्रश्नहरूलाई कठिन तुल्याउन
५. अनुसन्धान प्रतिवेदनको पहिलो अध्यायमा कुन सामग्री रहन्छ ?
 (क) सामग्रीको विश्लेषण (घ) नैदानिक ढाँचा
 (ग) शोध परिचय (घ) शोध निष्कर्ष
६. स्वतन्त्र चलमा कुन विशेषता पाइँदैन ?
 (क) घटनाको कारण बन्न (ख) अरुबाट प्रभावित हुने
 (ग) स्थितिअनुसार परिचालित हुन सक्ने (घ) अरुलाई प्रभावित गर्न सक्ने
७. क्रियात्मक अनुसन्धान विधिको मुख्य फाइदा के हो ?
 (क) कम खर्च लाग्ने (ख) कम समय लाग्ने
 (ग) दीर्घकालिन सुधार आउने (घ) तत्काल कार्यान्वयन हुने
८. शोधप्रतिवेदनको भाषा कस्तो हुनुपर्दछ ?
 (क) साहित्यिक (ख) विषयपरक
 (ग) वस्तुपरक (घ) प्राविधिक

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: 50

सामाजिक भाषाविज्ञान र मनोभाषाविज्ञान (नेपाश ५२२)

Time: 3 hrs.

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्।

समूह 'ख'

५×६=३०

१. राष्ट्रियताको सन्दर्भमा राष्ट्रभाषाहरूको भूमिका उल्लेख गर्नुहोस्।
२. नेपालको वर्तमान भाषा नीति सम्बन्धमा प्रकाश पार्नुहोस्।
 अथवा
 सामाजिक भाषाविज्ञानको परिचय दिनुहोस्।
३. भाषाप्राप्ति प्रक्रियाको पहिचान गराउनुहोस्।
४. भाषा आर्जनको प्रभावी फिल्टर प्राकल्पना सम्बन्धमा स्पष्ट पार्नुहोस्।
 अथवा
 भाषिक सामर्थ्य र सृजनशीलताको अवधारणा अवगत गराउनुहोस्।

५. भाषा सिकाइका व्यवहारवादी र मनोवादी सिद्धान्तविचको भिन्नता औल्याउनुहोस्।

समूह 'ग'

१×१२=१२

६. द्विभाषिकताको अवधारणा सम्बन्धमा प्रकाश पार्दै यसका प्रकारहरूको वर्णन गर्नुहोस्।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Roll No. ....

सामाजिक भाषाविज्ञान र मनोभाषाविज्ञान (नेपाश ५२२)

समूह 'क'

८

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. कोड परिवर्तनको अवस्था कुन होइन ?
(क) आफ्नो भाषामा अभिव्यक्तिको विस्तार
(ख) सामाजिक समायोजनको आवश्यकता
(ग) प्राविधिक शब्द भण्डारो विस्तार
(घ) अश्लील शब्दको विकल्प
२. भाषिक समुदाय वन्नं मुख्य आधार के हो ?
(क) प्रयोक्ताको व्यक्तित्व
(ख) सामाजिक स्वीकृति
(ग) बोधगम्यता
(घ) भौगोलिक सीमा
३. भाषा सिकाइको व्यवहारवादी सिद्धान्तलाई प्रतिष्ठाको उचाइमा पुऱ्याउने विद्वान् को हुन् ?
(क) ब्राउन
(ख) ब्रुनर
(ग) ब्लुमफिल्ड
(घ) ब्लेख
४. दोस्रो भाषा प्राप्ति सम्बन्धी कुन अनुकल्पनाले कक्षालाई नै भाषिक कच्चा सामग्रीका रूपमा उपयोग गर्ने दृष्टि राख्छ ?
(क) प्राप्ति र आर्जन
(ख) नैसर्गिक अनुक्रम
(ग) सचेतन
(घ) अनुप्रविष्टि
५. पियाजेका दृष्टिमा ज्ञानको स्रोत के हो ?
(क) सामाजिक समूह
(ख) वंशानुगत गुण
(ग) प्राकृतिक परिवेश
(घ) व्यक्तिले प्रदर्शन गर्ने कार्य
६. भाषिक व्यवहारको नियन्त्रणमा मस्तिष्कको कुन भाग सक्रिय हुन्छ ?
(क) अग्र
(ख) बायाँ
(ग) पश्च
(घ) दायाँ
७. नेपालका विभिन्न मातृभाषीका सन्दर्भमा नेपाली भाषा कस्तो मानिन्छ ?
(क) सहायक
(ख) परिपूरक
(ग) समतुल्य
(घ) सम्पूरक
८. नेपालमा सबैभन्दा धेरै परिवारका भाषा प्रयोग हुने जिल्ला कुन हो ?
(क) भुपा
(ख) सुनसरी
(ग) मोरङ
(घ) धनुषा

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: 100

प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाशि ५२३)

Time: 4 hrs.

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

समूह 'ख'

८×६=४८

- सङ्ग्रहण विश्लेषणको भाषाशिक्षणसँग सम्बन्ध औल्याउनुहोस् ।
- शैलीविज्ञानको उत्तरवर्ती विकासको अवधारणाहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

अथवा

अग्रभूमि निर्माणमा समानान्तरताको भूमिका निरूपण गर्नुहोस् ।

- पाठ्यपुस्तक सम्पादनमा संरचनात्मक नियन्त्रणको आवश्यकता औल्याउनुहोस् ।
- अनुवादको आदर्श स्थितिबारे टिप्पणी गर्नुहोस् ।
- शब्दकोशमा अर्थ निर्देशका विधिबारे प्रकाश पार्नुहोस् ।

अथवा

शब्दकोश र भाषाशिक्षणको सम्बन्धबारे जानकारी दिनुहोस् ।

- कथा शिक्षणमा वृत्तिनिराकरणको उपायहरू के के हुन् सक्छन् ? प्रकाश पार्नुहोस् ।
- नेपाली शैक्षिक व्याकरण निर्माणका प्रमुख समस्याहरूको सूची बनाउनुहोस् ।

अथवा

व्याकरणात्मक पाठ्यवस्तुको छनोट, स्तरण र प्रस्तुतीकरणका आधारहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

- प्रायोगिक भाषा विज्ञानको उपयोगिता औल्याउनुहोस् ।

समूह 'ग'

३×१२=३६

- क्याटफोर्ड र नाइडाको अनुवादसम्बन्धी मान्यताको चर्चा गर्नुहोस् ।
- नेपाली कोशलेखन परम्पराको विस्तृत सर्वेक्षण गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Roll No.....

प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाशि ५२३)

समूह 'क'

१६

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सबैपुस्तक उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

- भाषाशिक्षणसँग असम्बद्ध प्रायोगिक भाषाविज्ञानको शाखा कुन हो ?
(क) व्यतिरेकी विश्लेषण (ख) वृत्ति विश्लेषण
(ग) पाठ्यपुस्तक सम्पादन (घ) अनुवाद विज्ञान
- भाषाको व्यतिरेकी अध्ययनलाई भाषाशिक्षणमा प्रयोग गर्ने पहिलो विद्वान् को हुन् ?
(क) फ्राइज (ख) स्किनर
(ग) पामर (घ) विल्किन्स
- समाज भाषावैज्ञानिक गृष्ठभूमिमा भाषिक सम्प्रेषण क्षमताको अवधारणा अगाडि ल्याउने विद्वान् को हुन् ?
(क) विल्किन्स (ख) डेलहाइम्स

- (ग) स्टेभन्स (घ) स्किनर
४. कुन क्षेत्रका समस्याको समाधानका लागि सर्वप्रथम भाषावैज्ञानिक अध्ययनलाई उपयोगी ठानियो ?
 (क) पहिलो भाषाशिक्षण (ख) दोस्रो भाषाशिक्षण
 (ग) शास्त्रीय भाषाशिक्षण (घ) भाषाको मानकीकरण
५. भाषाबाट विशिष्ट साहित्य अभिव्यक्ति सिर्जना गर्न सक्ने युक्तिलाई के भनिन्छ ?
 (क) चयन (ख) विकल्पन
 (ग) अग्रभूमि निर्माण (घ) उन्नयन
६. अनुवाद गर्न सबभन्दा कठिन विधा कुन हो ?
 (क) नि्यात्रा (ख) कथा
 (ग) निबन्ध (घ) कविता
७. अनुवाद सिद्धान्तमा संरचनावादी अवधारणा राख्ने विद्वान् को हुन् ?
 (क) डेरिडा (ख) क्याटफोर्ड
 (ग) न्युमार्क (घ) नाइडा
८. भाषिक कोश कुन होइन ?
 (क) उच्चारण कोश (ख) टुक्का कोश
 (ग) कानुन कोश (घ) सहप्रयोग कोश
९. पहिलो एक भाषिक नेपाली कोश कुन हो ?
 (क) नेपाली शब्दकोश २०१९ (ख) नेपाली बृहत् शब्दकोश २०४०
 (ग) नेपाली शब्दपरिचय २०३४ (घ) नेपाली बगली कोश १९९८
१०. वर्णानुक्रमका दृष्टिले शब्दकोशमा कुन शब्द पहिले आउँछ ?
 (क) ज्याला (ख) ज्ञान
 (ग) त्रिपुरा (घ) ज्योति
११. शब्दकोशको उद्देश्य भागमा नपर्ने सूचना कुन हो ?
 (क) उच्चारण र व्याकरण (ख) शब्दवर्ग र व्युत्पत्ति
 (ग) अर्थ र उदाहरण (घ) स्रोत र हिज्जे
१२. वाक्यहरूका बिच कस्तो सम्बन्धलाई सम्बन्धन भन्न सकिन्छ ?
 (क) कारण-कार्य (ख) विशेषण-विशेष्य
 (ग) पर्याय-विपर्याय (घ) सार्वनामिक
१३. साहित्यको भाषापरक विश्लेषण कुन विधामा हुन्छ ?
 (क) भाषाशिक्षण (ख) अनुवादविज्ञान
 (ग) शैलीविज्ञान (घ) कोशविज्ञान
१४. सङ्ग्रहणका तत्त्व अन्तर्गत नपर्ने कुरा कुन हो ?
 (क) लेखक (ख) पाठक
 (ग) विषय (घ) पुनरावृत्ति
१५. व्यतिरेकी विश्लेषणले त्रुटिको कुन पृष्ठभूमिको अध्ययन गर्छ ?
 (क) अन्तरभाषागत (ख) मातृभाषागत
 (ग) बाह्यवरणगत (घ) सिकाइ प्रक्रियागत

१३. 'हामीहरूले बुझेको छु' यस प्रकारको त्रुटिलाई कस्तो त्रुटि भन्न सकिन्छ ?
 (क) मातृभाषाको प्रभावगत (ख) सिकाइको सामान्यीकरणगत
 (ग) जटिलतागत (घ) अव्यवस्थित

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: %)

भाषिक अनुसन्धान विधि (नेपाश ५०५) (नयाँ पाठ्यक्रम)

Time: 3 hrs.

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. तथ्याङ्क सङ्कलनका विधिहरूको परिचय दिनुहोस् ।
 अथवा
 अनुसन्धानका विशेषताहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
२. भाषिक अनुसन्धानमा प्रयोगात्मक विधिको उपयोग कसरी गर्न सकिन्छ ? स्पष्ट पार्नुहोस् ।
३. तल दिइएका प्राप्ताङ्कको मध्यमान (Mean) र मानक विचलन (S.D.) निकाली तिनका आधारमा प्रस्तुत परिणामको विश्लेषण गर्नुहोस् :
- २१, ४१, ४५, ४७, ५१, ५२, ५५, ५६, ५८, ६०, ६४, ७१, ७४, ७८, ८१

अथवा

- टी. परीक्षण र जेड परीक्षणका विचमा पाइने भिन्नता बताउनुहोस् ।
४. अनुसन्धान प्रतिवेदनमा प्रयोग गरिने भाषाका बारेमा चर्चा गर्नुहोस् ।
५. पाद टिप्पणी र सन्दर्भकृति सूचीका विचको भिन्नता औल्याउनुहोस् ।

समूह 'ग'

१२

६. अनुसन्धान प्रस्ताव र यसका प्रमुख अङ्गहरूको परिचय दिनुहोस् ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/H Year/EDUCATION

Roll No .....

भाषिक अनुसन्धान विधि (नेपाश ५०५) (नयाँ पाठ्यक्रम)

समूह 'क'

८

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. 'अनुसन्धान' शब्दको खास तात्पर्य के हो ?
 (क) अध्ययन गर्नु (ख) निष्कर्ष निकाल्नु
 (ग) गहन अध्ययन गर्नु (घ) नयाँ तथ्य पत्ता लगाउनु
२. स्नातकोत्तर तहमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूले तयार पार्ने शोध प्रस्तावमा कुन शीर्षक राख्नु उपयुक्त हुँदैन ?
 (क) कक्षा ८ को नेपाली कवितामा प्रयुक्त कविता विधाको विश्लेषण
 (ख) कक्षा ८ को नेपाली कवितामा प्रयुक्त कविता विधाको सैद्धान्तिक विश्लेषण
 (ग) कक्षा ८ को नेपाली कवितामा प्रयुक्त कविता विधाको शिक्षणीय विश्लेषण
 (घ) कक्षा ८ को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट कविताको पाठ्यक्रम अनुरूपताको अध्ययन

३. कस्ता प्रश्नावलीलाई संरचित प्रश्नावली भनिन्छ ?
 (क) शोधकार्य सुरु गर्नुअघि बनाइने प्रश्न (ख) परिस्थिति अनुकूल बनाइने प्रश्न
 (ग) विकल्प दिएर बनाइने प्रश्न (घ) विकल्प नदिएर बनाइने प्रश्न
४. अनुच्छेदका विचमा केही पद छाडिएको बुझाउनका लागि खाली ठाउँमा कति वटा थाप्पा दिनुपर्छ ?
 (क) दुई (ख) तिन
 (ग) चार (घ) पाँच
५. शोधप्रतिवेदनको उत्तर भागमा नपर्ने अङ्क कुन हो ?
 (क) परिशिष्ट (ख) अनुक्रमणिका
 (ग) व्यक्ति वृत्त (घ) सन्दर्भ कृतिसूची
६. स्वतन्त्र चलमा नपाइने विशेषता कुन हो ?
 (क) अरूलाई प्रभावित गर्न सक्ने (ख) अरूबाट प्रभावित हुने
 (घ) घटनाको कारण बन्ने (घ) परिस्थितिअनुसार परिचालित हुन सक्ने
७. अनुसन्धानको भाषामा कस्तो आदरको प्रयोग गर्नु उपयुक्त हुन्छ ?
 (क) अति उच्च (ख) उच्च
 (ग) सामान्य (घ) अनादर
८. तालिकीकरणको मुख्य उद्देश्य के हो ?
 (क) तथ्यलाई स्पष्ट पार्नु (ख) तथ्यलाई निष्कर्षमुखी बनाउनु
 (ग) तथ्यको विश्लेषण गर्नु (घ) तथ्यलाई व्यवस्थित गर्नु

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: 50

भाषाविज्ञानका प्रमुख सिद्धान्त (नेपाश ५२८)

Time: 3 hrs.

सवै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. ग्रिसेली परम्पराका भाषिक चिन्तनको परिचय दिनुहोस् ।
 २. रूपार्थपरक व्याकरण अनुसार भाषिक विश्लेषणको प्रक्रियाबारे चर्चा गर्नुहोस् ।
 अथवा
 प्रकरणार्थ विज्ञानको अध्ययनक्षेत्र निर्धारण गर्नुहोस् ।
 ३. व्यवस्थापक व्याकरणका प्राथमिक कार्यमूलक तहको परिचय दिनुहोस् ।
 ४. पाणिनि र फिल्मोरका कारकको तुलना गर्नुहोस् ।
 ५. भाषाशिक्षणमा रूपान्तरण व्याकरणको उपयोगिता औल्याउनुहोस् ।
 अथवा
 भाषिक सामर्थ्य र सम्पादनको चर्चा गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

१ × १२ = १२

६. संरचनात्मक व्याकरणका उपलब्धि र सीमाहरू निर्धारण गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Roll No .....

भाषाविज्ञानका प्रमुख सिद्धान्त (नेपाश ५२८)

समूह 'क'

८

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. पाश्चात्य परम्परामा भाषिक अध्ययनको पृष्ठभूमि कुनलाई मानिन्छ ?
 (क) ल्याटिन परम्परा (ख) जर्मन परम्परा
 (ग) स्लाभिक परम्परा (घ) ग्रीक परम्परा
२. निकट घटक विश्लेषणले कस्ता वाक्यको विश्लेषण गर्छ ?
 (क) अर्थगत निकटता भएका (ख) स्थानगत निकटता भएका
 (ग) सन्दर्भगत निकटता भएका (घ) सम्बन्धगत निकटता भएका
३. रूपान्तरण व्याकरण अनुसार आन्तरिक संरचनालाई बाह्य संरचनासँग जोड्ने नियम कुन मानिन्छ ?
 (क) पदावली संरचना नियम (ख) रूपान्तरण नियम
 (ग) सम्बन्ध स्थापन नियम (घ) कृदन्त स्थापन नियम
४. अमेरिकाली संरचनावादको मुख्य कमजोरी के हो ?
 (क) क्षेत्रीय सामग्रीको सङ्कलन (ख) भाषिक विशिष्टताको पक्षपोषण
 (ग) भाषिक विश्लेषणमा अर्थको उपेक्षा (घ) भाषिक तथ्यको अत्यधिक वर्गीकरण
५. फिलसोफीका दृष्टिमा तलको कुन वाक्य लक्ष्य कारकको उदाहरण हो ?
 (क) हरिले साँचाले ढोका खोल्थ्यो (ख) गाउँदेखि सहरसम्म सविधानकै चर्चा छ
 (ग) लफङ्गाहरूले भाइलाई कुट्छन् (घ) रामले पुराना कागजबाट फूल बनायो
६. प्रकरणार्थ विज्ञानले कस्ता भाषिक एकाइका अर्थको अध्ययनमा चासो राख्छ ?
 (क) संरचनात्मक (ख) अभिधात्मक
 (ग) सन्दर्भगत (घ) लक्षणागत
७. 'सरकारको अव्यावहारिक नीतिले शैक्षिक बेरोजगारी बढ्दो छ' यस वाक्यको 'अव्यवहारिक' पदमा कतिवटा द्याग्निस छन् ?
 (क) चार (ख) पाँच
 (ग) छ (घ) सात
८. व्यवस्थापरक व्याकरणअनुसार अग्र सन्दर्भको प्रयोग कुन वाक्यमा गरिएको छ ?
 (क) साथीले छक्क पढेँ सोधिन् : कमला ! तिमी यति राती ?
 (ख) यो सबभन्दा राम्रो किताब हो । साथीहरू त्यसै भन्छन् ।
 (ग) त्यो सोभो बाटो हो । तपाईं जानुभए हुन्छ ।
 (घ) हरि घर गएको छ । ऊ भोलि फर्कन्छ ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: 50

नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि ५२६)

Time: 3 hrs.

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

समूह 'ख'

५ × ६ = ३०

१. नेपाली भाषाको उत्पत्तिको सम्बन्धमा चर्चा गर्नुहोस् ।
२. नेपाली वर्णव्यवस्थाको परिचय दिनुहोस् ।

अथवा

३. संस्कृत वर्णमाला र नेपाली वर्णव्यवस्थाको भिन्नता छुट्याउनुहोस् ।
४. नेपाली शब्द व्युत्पादनमा तद्धित प्रक्रियाका विशेषताको चर्चा गर्नुहोस् ।
५. नाम, विशेषण र क्रियायोगिक उपवाक्यलाई उदाहरण दिई चिनाउनुहोस् ।

अथवा

६. वाक्यात्मक कार्यका आधारमा कर्ता र कर्मलाई स्पष्ट पार्नुहोस् ।
७. विभक्ति र कारकका बिचको सम्बन्ध औल्याउनुहोस् ।

समूह 'ग'

१ × १२ = १२

८. नेपाली भाषाको मानकीकरणका सम्बन्धमा 'चन्द्रिका' व्याकरणले दिएको योगदानको चर्चा गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: 50

नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि ५२६)

Time: 3 hrs.

समूह 'क'

८

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. नेपाली भाषा संस्कृतको कुन भेदबाट विकसित भएको मानिन्छ ?
(क) पूर्वीय (ख) प्रतीच्य
(ग) उदीच्य (घ) मध्यदेशीय
२. 'चन्द्रिका' व्याकरण परम्परामा लेखिएको सबैभन्दा चर्चित व्याकरण कुन हो ?
(क) मध्य चन्द्रिका (ख) बृहद् नेपाली व्याकरण
(ग) राम्रो रचना: मीठो नेपाली (घ) समसामयिक नेपाली व्याकरण
३. भाषा र भाषिक छुट्याउने मुख्य आधार के हुन सक्छ ?
(क) ऐतिहासिकता (ख) बोधगम्यता
(ग) भौगोलिक विकटता (घ) जनसम्पर्कको कमी
४. कर्मवाच्यको भाववाच्यीय प्रयोग कुनमा पाइन्छ ?
(क) सीताद्वारा चिठी लेखियो (ख) भाइद्वारा फोटो खिचियो
(ग) बुबाद्वारा भात खाइयो (घ) वेहुलाद्वारा वेहुली देखियो
५. 'सबैले हरिलाई अध्यक्ष छाने' वाक्यमा 'अध्यक्ष'ले कुन वाक्यात्मक कार्य जनाएको छ ?
(क) कर्ता (ख) कर्म
(ग) पुरक (घ) क्रियायोगी

६. 'फलफूल' शब्दको अक्षर संरचना कस्तो हुन्छ ?
 (क) /फ.ल.फु.ल./ (ख) /फल्.फुल/
 (ग) /फ.ल.फुल्/ (घ) /फल, फुल/
 ७. व्युत्पादन प्रक्रियाद्वारा निर्मित शब्द कुन हो ?
 (क) माखो → मख्याहा (ख) मान्छे → मान्छेहरू
 (ग) छोरो → छोरी (घ) जान्छ → जान्छन्
 ८. स्थानवाचक क्रियायोगिक उपवाक्यको प्रयोग कुन वाक्यमा पाइन्छ ?
 (क) तिमी जहाँ भन्छौ ऊ त्यहीँ जान्छ
 (ख) रमेश जति पढ्छ त्यति लेख्न सक्दैन
 (ग) जसरी हावाहुरी आयो त्यसरी नै पानी पयो
 (घ) जसले मह काट्छ त्यसले हात चाट्छ

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Full Marks: 100

नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण (नेपाशि ५९१)

Time: 4 hrs.

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

समूह 'ख'

८ × ६ = ४८

१. भाषा शिक्षणको सैद्धान्तिक परिचय दिनुहोस् ।

अथवा

- शास्त्रीय, स्थानीय र विदेशी भाषाको सापेक्षतामा नेपाली शिक्षणको आवश्यकता दर्साउनुहोस् ।
 २. वातावरणीय भिन्नताका कारण दोस्रो भाषासिकाइमा देखापर्ने समस्याको निरूपण गर्नुहोस् ।
 ३. भाषा शिक्षणमा श्रुति भाषिका पद्धतिको मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।
 ४. नेपाली वर्णविन्यासका प्रमुख त्रुटि क्षेत्रहरूको सूची तयार गर्नुहोस् ।

अथवा

- शब्दका कोशीय र सन्दर्भपरक अर्थका भिन्नता र शिक्षणीय आवश्यकताको आकलन गर्नुहोस् ।
 ५. व्याकरण शिक्षणका नवीन प्रक्रिया र पद्धतिहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।
 ६. निराकरणात्मक शिक्षणका प्रयोजन र त्रुटि पहिचान प्रक्रिया उल्लेख गर्नुहोस् ।
 ७. भाषा प्रयोगशालाका प्रकारगत अवधारणा सहित यसको उपयोगिता औल्याउनुहोस् ।
 ८. भाषिक मूल्याङ्कनका प्रयोजनहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

अथवा

स्नातक तहको भाषा शिक्षणसँग सम्बद्ध भई व्याख्या टिपोटको योजना निर्माण गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

३ × १२ = ३६

९. लिखित अभिव्यक्ति सिप विकासका उत्तरवर्ती कार्यकलापहरूको रूपरेखा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

अथवा

- भाषा शिक्षणका सम्भावित सहकार्यकलापहरूको परिचय दिनुहोस् ।
 १०. कविता शिक्षणको प्रयोजन सहित यसका प्रमुख प्रक्रियाहरू सुभाउनुहोस् ।
 ११. भाषिक मूल्याङ्कनमा पश्च मार्जनको प्रभाव उल्लेख गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University, 2070

Master Level/II Year/EDUCATION

Roll No. ....

नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण (नेपाशि ५९९)

समूह 'क'

१६

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेखा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

१. बालकहरूको एउटै भाषा सिकाइ पनि समान स्तरको हुन नसक्नाको कारण के हो ?
(क) वातावरणीय भिन्नता (ख) अभिप्रेरणागत भिन्नता
(ग) वैयक्तिक भिन्नता (घ) अवसरको भिन्नता
२. नेपाली शिक्षणको वर्तमान सन्दर्भसित मेल नखाने पक्ष के हो ?
(क) कार्यमूलक व्याकरणले जीवन्तता प्राप्त गर्न नसक्नु
(ख) प्रयोजनपरक दृष्टिले पठनपाठनलाई मोड्ने प्रयास हुनु
(ग) प्रयोगात्मक मूल्याङ्कनले अधिक प्रश्रय पाउनु
(घ) विभाषी नेपालीहरूले पनि नेपाली पठनपाठनमा रूचि देखाउनु
३. दोस्रो भाषाका रूपमा नेपाली शिक्षणको आवश्यकता सबैभन्दा बढी कुन तहमा देखिन्छ ?
(क) पूर्व प्राथमिक (ख) प्राथमिक
(ग) निम्न माध्यमिक (घ) माध्यमिक
४. विद्यार्थीहरू कुनै पनि भाषा सिकाइमा सक्रिय सहभागी हुनु र नहुनुमा कुन मनोवैज्ञानिक तत्त्वले बढी काम गरेको हुन्छ ?
(क) उमेर (ख) बुद्धि
(ग) व्यक्तित्व (घ) तत्परता
५. विषयवस्तुमा कमसल शिक्षकले पनि सजिलै अध्यापन गर्न सक्ने विशेषता कुन पद्धतिमा पाइन्छ ?
(क) आगमनात्मक (ख) श्रुतिभाषिक
(ग) संज्ञानात्मक (घ) निगमनात्मक
६. कथ्य भाषिक सिपका अभ्यासलाई महत्त्वपूर्ण शिक्षण प्रविधि बनाउने कार्यको सुरुवात कुन शिक्षण पद्धतिले गरेको मानिन्छ ?
(क) मौखिक संरचना सन्दर्भ (ख) श्रुतिभाषिक
(ग) सम्प्रेषणात्मक (घ) आगमनात्मक
७. श्रवण कला शिक्षणमा श्रुतिबोधका प्रवर्धक तत्त्वअन्तर्गत समाधिकताको उपयोगभित्र तपने कुरा कुन हो ?
(क) रेडियो सुन्ने र समाचार पत्र पढ्ने कार्य एकैचोटि गर्नु
(ख) टेलिफोनको छारछारमा पनि संवाद चलिरहनु
(ग) लिखित सामग्रीका अस्पष्टतालाई तलमाथिका शब्दका सहयोगले बुझ्नु
(घ) भाषाका लय, सुर, आघात आदिको उपयोग सहज रूपमा गर्नु
८. पठनीलता परीक्षणको तात्पर्य के हो ?
(क) विद्यार्थीहरूको पढ्ने क्षमता र गतिको परीक्षण
(ख) पाठ्य सामग्रीको बोधगम्यता र उपयोगिता परीक्षण
(ग) पाठ्यक्रमका पाठ्यसामग्री र कार्यकलापको परीक्षण
(घ) पाठ्यसामग्रीहरूको विषयवस्तु र आवश्यकताको परीक्षण

९. वाक्य रचना शिक्षणमा आधारभूत वाक्य ढाँचाको शिक्षण किन महत्त्वपूर्ण मानिन्छ ?
- (क) वाक्यका केन्द्रीय र परिधीय संरचना चिनाउन
(ख) वाक्यका सरल र जटिल संरचना चिनाउन
(ग) वाक्य रचना शिक्षणको पूर्वाधार तयार गर्ने
(घ) वाक्य रचना शिक्षणलाई स्तरेणीकृत गर्ने
१०. कक्षा तिनसम्म व्याकरणात्मक विषयवस्तु शिक्षण किन अनुपयुक्त मानिएको हो ?
- (क) शिक्षण उद्देश्य साभरतासँग मात्र सम्बन्धित भएकाले
(ख) उक्त कक्षामा व्याकरण सिकाउनाको कुनै अर्थ नभएकाले
(ग) व्याकरण शिक्षण विद्यार्थीको उमेर अनुकूल नभएकाले
(घ) विद्यार्थीलाई बोध गनाउन नहुने दृष्टिकोण भएकाले
११. भाषिक पछौटे समूहका विद्यार्थीलाई कति हदसम्म अतिरिक्त कक्षाको व्यवस्था मिलाउनु आवश्यक मानिन्छ ?
- (क) निरन्तर रूपमा (ख) औसत स्तरमा नपुग्नुजेल
(ग) उच्च दक्षतामा नपुग्नुजेल (घ) न्यूनतम दक्षतामा नपुग्नुजेल
१२. कविता शिक्षणमा शिक्षक मात्र सक्रिय हुने र विद्यार्थी पूर्ण निष्क्रिय हुने विधि कुन हो ?
- (क) खण्डान्वय विधि (ख) तुलना विधि
(ग) अर्थबोध विधि (घ) समीक्षा विधि
१३. कथा / उपन्यास शिक्षणमा परियोजना विधिको मूल प्रयोजन के हो ?
- (क) खोज, अनुसन्धान गर्ने बानीको प्रवर्धन
(ख) विश्लेषण, मूल्याङ्कन क्षमताको संवर्धन
(ग) उच्च स्तरीय पाठकीय क्षमताको उत्तथन
(घ) प्रतिवेदनात्मक क्षमताको परिष्करण
१४. कुनै शिक्षकले प्रक्षेपकको प्रयोग गरेर भाषिक धारणा दिई अभ्यास गराए भने प्रक्षेपकलाई कुन सामग्री अन्तर्गत राख्न सकिन्छ ?
- (क) आधार सामग्री (ख) आधारभूत सामग्री
(ग) सहायक सामग्री (घ) पूरक सामग्री
१५. विषयगत र वस्तुगत मूल्याङ्कनको खास भिन्नता के हो ?
- (क) उत्पादनात्मकता र पहिचनात्मकता (ख) निर्णयात्मकता र निर्माणात्मकता
(ग) प्रयोगात्मकता र सामान्यता (घ) दक्षतापरकता र उपलब्धिपरकता
१६. पाठयोजना र दैनिक अध्यापन योजनामा मेल नखाने शीर्षकहरू कुन कुन हुन् ?
- (क) शिक्षण उद्देश्य र शिक्षण सामग्री (ख) शिक्षण सामग्री र मूल्याङ्कन
(ग) मूल्याङ्कन र गृहकार्य (घ) शिक्षण कार्यकलाप र अध्यापन बुँदा

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education
भाषिक अनसन्धान विधि (नेपाशि ५०५)

Roll No : .....

समूह 'क'

8

सबै प्रश्नको उत्तरमा दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजामा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

1. 'अनुसन्धान' शब्दका मुख्य अभिप्रायाधिप्लन के हो ?
 क. निष्कर्ष निकाल्नु
 ख. सत्य तथ्य निरूपण गर्नु
 ग. कुनै कुराको खोज गर्नु
 घ. अध्ययन विश्लेषण गर्नु
2. वर्णनात्मक विधिको मुख्य विशेषता के हो ?
 क. चलहरूको नियन्त्रण
 ख. चलहरूको परिचालन
 ग. चलहरूको सहजता
 घ. चलहरूको असंलग्नता
3. अनुसन्धान प्रस्तावलीमा कस्ता प्रश्नहरू समावेश गर्नु हुँदैन ?
 क. व्यक्तिगत चरित्रसम्बन्धी
 ख. व्यक्तिगत अनुभवसम्बन्धी
 ग. व्यक्तिगत उपलब्धिसम्बन्धी
 घ. व्यक्तिगत असफलतासम्बन्धी
4. अनुसन्धान प्रस्तावलाई सामान्यतया कुन रूपमा चिनाउनु उपयुक्त हुन्छ ?
 क. अध्ययनको तयारी
 ख. अध्ययनको सर्वेक्षण
 ग. अध्ययनको रूपरेखा
 घ. अध्ययनको प्रतिबद्धता
5. अनुसन्धान प्रतिवेदनको भाषा कस्तो हुनु पर्दछ ?
 क. विषयपरक
 ख. वस्तुपरक
 ग. साहित्यिक
 घ. प्राविधिक
6. 'प्राथमिक तहका विद्यार्थीहरूको आधारभूत शब्दभण्डारको निरूपण' शीर्षकको अनुसन्धानमा कुन विधि बढी उपयुक्त हुन्छ ?
 क. वर्णनात्मक
 ख. विश्लेषणात्मक
 ग. सर्वेक्षणात्मक
 घ. अतः प्रेक्षात्मक
7. तालिकीकरणको मुख्य उद्देश्य के हो ?
 क. तथ्यको विश्लेषण गर्नु
 ख. तथ्यलाई प्रष्ट पार्नु
 ग. तथ्यलाई निष्कर्षमुखी बनाउनु
 घ. तथ्यलाई व्यवस्थित गर्नु
8. कृतिसूची र कृतिसूचीमूलक टिप्पणीमा हुने खास फरक के हो ?
 क. लेखकको नाम दिनु र नदिनु
 ख. कृतिलाई कोष्ठकबद्ध गर्नु र नगर्नु
 ग. लेखकको थर अगाडि र पछाडि दिनु
 घ. प्रकाशन मिति दिनु र नदिनु

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year/Education
भाषिक अनुसन्धान विधि (नेपाशि ५०५)
सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

Full marks : 50

Time : 3 hrs

समूह 'ख'

 $5 \times 6 = 30$

1. अन्तःसन्धानको परिचय दिनुहोस् ।

अथवा

भाषिक सामग्रीको सङ्कलनमा प्राथमिक र द्वितीय स्रोतवारे उल्लेख गर्नहोस् ।

2. अनुसन्धान प्रस्तावका मुख्य अङ्गहरूको संक्षिप्त चर्चा गर्नुहोस् ।

3. वर्णनात्मक विधिको सोदाहरण उल्लेख गर्नुहोस् ।

अथवा

भाषिक अनुसन्धानका मुख्य क्षेत्रहरूको परिचय दिनुहोस् ।

4. तलको विवरण अनुसार सन्दर्भसूची तथा पादटिप्पणीको नमुना तयार पार्नुहोस् :

लेखक : चूडामणि बन्धु

कृतिको नाम : अनुसन्धान प्रबन्धको रूप र शैली

प्रकाशक : रत्नपुस्तक भण्डार, काठमाडौं, साल २०७१

5. अनुसन्धान प्रतिवेदनका मुख्य भागहरूको परिचय दिनुहोस् ।

समूह 'ग'

12

6. तलका प्राप्ताङ्कको मध्यमान ($\bar{x}$) र मानक विचलन (σ) निकाली तिनका आधारमा प्रस्तुत परिणामको व्याख्या गर्नुहोस् :

४२, २१, ५१, ३७, ४२, ५३, ६७, ६७, ८१, ७७, ६९, ६४, ५५, ५७, ४४, ४७, ५३

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Roll No : .....

सामाजिक भाषाविज्ञान र मनोभाषाविज्ञान (नेपाथि ५२२)

समूह 'क'

8

सबै प्रश्नको उत्तरमा दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजामा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

1. नेपालका सन्दर्भमा जातित्वको प्रतिनिधित्व गर्ने भाषा कुन हो ?

क. नेपाली

ख. मैथिली

ग. थकाली

घ. बज्जिका

2. नेपाली मातृभाषीले संस्कृत भाषा सिकेर द्विभाषिक हुनु द्विभाषिकताको कस्तो अवस्था हो ?

क. प्रवर्धनात्मक

ख. सामाजिक

ग. अवन्त

घ. बहिर्जातीय

3. २०६८ को जनगणानुसार अनुपातिक रूपमा वक्ताहरूको सङ्ख्या बढेको भाषा कुन हो ?

क. तामाङ

ख. बज्जिका

ग. उर्दू

घ. सेर्पा

4. भाषा शिक्षणमा सामाजिक भाषाविज्ञानको प्रमुख उपयोगिता कुन हो ?

क. प्रयत्न र भुलको सिद्धान्त अपनाई भाषा सिक्नु

ख. औपचारिक भाषिक प्रयोगमा सबल बन्नु

ग. भाषिक सामर्थ्यको विकास हुनु

घ. प्रकार्यपरक भाषिक सिपको विकास गर्नु

5. समय शारीरिक गति उपयोग गरी दोस्रो भाषा सिक्ने अनुकल्पना कुन हो ?

क. अनुप्रविष्टि

ख. सचेतन

ग. प्रभावी फिल्टर

घ. नैसर्गिक अनुक्रम

6. मानव मस्तिष्कमा भाषिक क्षेत्रसम्बन्धी मुख्य निष्कर्ष के रहेको छ ?

क. यो मस्तिष्कको विच भाग हो

ख. मस्तिष्कको अग्र भागले भाषिक नियन्त्रण गर्छ

ग. भाषिक क्षेत्र देखे कानको छेउछाउमा रहेको हुन्छ

घ. भाषिक क्षेत्र दाहिने कानमाथि केही पछिल्लिर रहेको हुन्छ

7. पियाजेको सिकाइसम्बन्धी प्रकार्यात्मक स्थिरतामा कुन कुरा रहेको हुन्छ ?
 क. वर्गीकरण ख. आत्मीकरण
 ग. सन्तुलीकरण घ. अनुरूपीकरण
8. बालभाषा विकासमा धारणात्मक सूचनालाई प्राथमिकता दिई व्याकरणलाई उपेक्षा गरिने चरण कुन हो ?
 क. टेलिग्राफिक बोली ख. एक शब्दे वाक्य
 ग. विद्यालय मुख अवस्था घ. उत्तरवर्ती चरण

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Full marks : 50

सामाजिक भाषाविज्ञान र मनोभाषाविज्ञान (नेपाश ५२२)

Time : 3 hrs

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

समूह 'ख'

5x6=30

1. सपिर होर्फको अनुकल्पनाका आधारमा भाषिक सापेक्षताको सिद्धान्तको टिप्पणी गर्नुहोस् ।
 अथवा
 कोडमिश्रण र परिवर्तनसम्बन्धी अवधारणाको सोदाहरण परिचय दिनुहोस् ।
2. राष्ट्रिय सन्दर्भमा राष्ट्रभाषाहरूको भूमिका औल्याउनुहोस् ।
3. सामाजिक भाषाविज्ञान र भाषाशिक्षण बिचको सम्बन्ध दर्साउनुहोस् ।
4. भाषिक सन्दर्भ पियाजेका सिद्धान्तको चर्चा गर्नुहोस् ।

अथवा

सर्गिक अनुक्रम प्राक्कल्पनाका सम्बन्धमा प्रकाश पार्नुहोस् ।

5. बालभाषा विकासका प्रारम्भिक चरणका विशेषताहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

1x12=12

6. द्विभाषिकताको परिचय दिई यसका प्रकारहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Roll No : .....

प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाश ५२३)

समूह 'क'

16

सबै प्रश्नको उत्तरमा दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजामा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

1. प्रायोगिक भाषाविज्ञानको विकासका क्रममा चम्कीको भाषिक सामर्थ्यको खण्डन गर्दै भाषिक सम्प्रेषणको सिद्धान्त प्रतिस्थापन गर्ने विद्वान् को हुन् ?
 क. विल्किन्स ख. ब्लुमफिल्ड
 ग. विडोसन घ. हाइम्स
2. प्रायोगिक भाषाविज्ञान भित्र नसमेटिने विधा कुन हो ?
 क. भाषा शिक्षण ख. साहित्येतिहास
 ग. कोशविज्ञान घ. वृत्तिविश्लेषण
3. सम्बद्धनले सङ्कथनमा कुन कुराको मद्देत गर्दछ ?
 क. संरचनात्मक तथ्यहरूको तुलनात्मकता
 ख. कोशीय घटकका बिचको समानान्तरता

- ग. कथ्यसँग बक्ता - स्रोतका अनुभवहरूको तालमेल
घ. सम्बद्धकहरूको उपयोग
4. सङ्ग्रथनको एकाइ कुनलाई मानिन्छ ?
क. शब्द ख. पदावली
ग. वाक्य घ. परिच्छेद
5. 'छैनन् आज उनी म रुन्छु, नहुला भोलि म मेरा रुनन्' यस पङ्क्तिमा देखिने 'न' ध्वनिको पुनरावृत्तिलाई शैलीविज्ञानमा के भनिन्छ ?
क. अनुप्रास ख. आवृत्ति
ग. समानान्तरता घ. विचलन
6. आधुनिक शैलीविज्ञानसँग निकट मानिने पूर्वीय वाद कुन हो ?
क. ध्वनिवाद ख. रसवाद
ग. औचित्यवाद घ. वक्रोक्तिवाद
7. साहित्यलाई भाषिक कोणबाट विश्लेषण गरिने विधा कुन हो ?
क. अनुवाद विज्ञान ख. प्रकरणार्थ विज्ञान
ग. भाषापाठ्यक्रम घ. शैलीविज्ञान
8. शब्दकोशका दुईवटा प्रविष्टिका विचको सूचनासँग सम्बन्धित युक्तिलाई के भनिन्छ ?
क. विवृति ख. निडन
ग. प्रतिनिर्देश घ. वीजक
9. द्विभाषिक कोशका दृष्टिले नेपाली भाषाको पहिलो कोशकार को हुन् ?
क. कर्कपट्टिक ख. टर्नर
ग. टर्नबल घ. फादर कामिल बुल्के
10. वर्णानुक्रमका दृष्टिले शब्दकोशमा कुन शब्द पहिले पाउँछ ?
क. ज्योति ख. ज्ञान
ग. ज्वाइँ घ. जीवन
11. अनुवादलाई चिनाउने उपयुक्ततत्त्वभरिलत भनाइ कुन हो ?
क. भाषिक सन्देशको रूपान्तरण ख. अभिव्यक्तिको पुनः सिर्जन
ग. ज्ञान आर्जनको एउटा परिष्कृत माध्यम घ. दुवै पाठहरूको सन्दर्भपरक व्याख्या
12. अनुवादमा संरचनावादी दृष्टिकोणलाई महत्त्व दिने विद्वान् को हुन् ?
क. नाइडा ख. न्युमार्क
ग. क्याटफोर्ड घ. डेरिडा
13. साहित्यिक अनुवादलाई अर्को शब्दमा के भनिन्छ ?
क. मुक्त अनुवाद ख. एकोन्मुख अनुवाद
ग. वैषयिक अनुवाद घ. शाब्दिक अनुवाद
14. भाषाशिक्षणमा व्यतिरेकी विश्लेषणलाई उपयोग गर्न सकिन्छ भन्ने दृष्टिकोण राख्ने पहिलो विद्वान् को हुन् ?
क. फ्राइज ख. बेकन
ग. बेन्ट्रिख घ. कार्लाइल
15. 'वावु उत्तीर्ण हुयो' वाक्यमा देखिने त्रुटिलाई के भनिन्छ ?
क. अन्तरभाषिक ख. भाषान्तरिक
ग. असावधानीगत घ. नियमवद्ध

16. सर्वोपयुक्त पाठ्यसामग्री कुनलाई मानिन्छ ?

क. पाठ्यक्रम

ख. पाठ्यपुस्तक

ग. शिक्षक निर्देशिका

घ. सन्दर्भ पुस्तक

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education.

Full marks : 100

प्रायोगिक भाषाविज्ञानका प्रमुख आयाम (नेपाशि ५२३)

Time : 4 hrs

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्।

समूह 'ख'

8x6=48

1. सङ्ग्रहणमा सम्बद्धनको भूमिकाबारे प्रकाश पार्नुहोस्।

2. शब्दकोशको शैक्षणिक महत्वबारे स्पष्ट पार्नुहोस्।

अथवा

कोशनिर्माणमा शीर्षशब्दहरूको चयन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुरा औल्याउनुहोस्।

3. शैलीविज्ञानमा विचलनको भूमिकाबारे चर्चा गर्नुहोस्।

4. भाषा पाठ्यवस्तु सङ्ग्रहणका पद्धतिहरू उल्लेख गर्नुहोस्।

5. अनुवादको प्रयोजन र आवश्यकताबारे चर्चा गर्नुहोस्।

अथवा

अनुवादतका समस्याबारे प्रकाश पार्नुहोस्।

6. त्रुटिविश्लेषण प्रक्रियाबारे चर्चा गर्नुहोस्।

7. शैक्षणिक व्याकरणका विशेषताहरू उल्लेख गर्नुहोस्।

अथवा

व्यतिरेकी विश्लेषण र भाषाशिक्षणको सम्बन्धी देखाउनुहोस्।

8. भाषा पाठ्यपुस्तक र शिक्षक निर्देशिकाका विचको सम्बन्ध केलाउनुहोस्।

खण्ड 'ग'

3x12=36

9. प्रायोगिक भाषाविज्ञानको विकासक्रमको चर्चा गर्दै चरणगत प्रवृत्तिहरू केलाउनुहोस्।

10. भाषिक सिप विकासका दृष्टिले माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०६४ को विश्लेषण गर्नुहोस्।

अथवा

विद्यालय तहको कुनै एउटा तह वा कक्षाका लागि नेपाली भाषा शिक्षणसँग सम्बन्धित नमुना पाठ्यक्रमको रूपरेखा तयार पार्नुहोस्।

11. व्यतिरेकी र त्रुटि विश्लेषणको अवधारणामा पाइने भिन्नता केलाउनुहोस्।

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Roll No : .....

नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि ५२६)

समूह 'क'

8

सबै प्रश्नको उत्तरमा दिनुहोस्। सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजामा (✓) चिह्न लगाउनुहोस्।

1. नेपाली भाषाको उत्पत्ति शौरसेनी अपभ्रंशबाट भएको हो भन्ने पहिलो भाषाशास्त्री को हुन् ?

क. चूडामणि बन्धु

ख. बालकृष्ण पोखरेल

ग. बल्लभमणि दाहाल

घ. सुनीतिकुमार चटर्जी

2. 'सम भाषाश रेखा' भनेको के हो ?

- क. भाषिक परिवर्तनको सीमा निर्धारण गर्ने रेखा
 ख. कुनै पनि भाषाका भाषिकाहरूको प्रयोग सीमा निर्देश गर्ने रेखा
 ग. क्षेत्रीय भाषाको अध्ययन गर्ने रेखा
 घ. भाषाका विशेषताहरू छुट्याउने रेखा
4. नेपाली भाषाको पहिलो आधिकारिक व्याकरण कुनलाई मानिन्छ ?
 क. प्राकृत व्याकरण
 ख. चन्द्रिका व्याकरण
 ग. गोरखा व्याकरणबोध
 घ. मध्यचन्द्रिका
1. अन्तःस्थ वर्ण कुन हो ?
 क. य
 ख. स
 ग. प
 घ. ह
5. कर्मधारय समासको उदाहरण कुन हो ?
 क. भाइमारा
 ख. भान्दाइ
 ग. चौपाया
 घ. जन्मर
6. अज्ञात पक्षको उदाहरण कुन हो ?
 क. चेली पत्रिका पढ्छे
 ख. बाघले कुकुर मारेछ
 ग. उमा सधैँ कार्यालय जान्थी
 घ. उसको कथा पढेको थियो
7. मिश्र वाक्यको उदाहरण कुन हो ?
 क. त्यो देश सम्पन्न छ
 ख. भनेको मानेनौं भने दुःख पाउँछौं
 ग. नेपालीहरू परिश्रमी छन्
 घ. पुपमा जाडो हुन्छ
8. ऐच्छिक पदावली कुन हो ?
 क. नाम पदावली
 ख. विशेषण पदावली
 ग. क्रिया पदावली
 घ. क्रियायोगिक पदावली

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Full marks : 50

नेपाली भाषा र व्याकरणको अध्ययन (नेपाशि ५२६)

Time : 3 hrs

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

समूह 'ख'

5x6=30

1. प्राचीन नेपाली भाषाका विशेषताहरूको सोदाहरण चर्चा गर्नुहोस् ।
2. भाषिक निर्धारणका आधारहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
 अथवा
 नेपाली भाषाका सामाजिक भेदहरू स्पष्ट पार्नुहोस् ।
3. नेपाली अक्षर संरचनाका आधारहरूको सोदाहरण उल्लेख गर्नुहोस् ।
4. नेपाली शब्दहरूको रूपायन प्रक्रियाबारे चर्चा गर्नुहोस् ।
 अथवा
 विभक्तिहरूमा तिर्यकीकरणको प्रवृत्ति के कस्तो छ ? स्पष्ट पार्नुहोस् ।

5. पदावलीको परिचय दिनुहोस् ।

समूह 'ग'

1x12=12

6. असमापिका उपवाक्यको अवधारणा उल्लेख गर्दै तिनका विशेषताहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Roll No : .....

भाषाविज्ञानका प्रमुख सिद्धान्त (नेपाथि ५२८)

समूह 'क'

8

सबै प्रश्नको उत्तरमा दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजामा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

1. 'निघण्टु' कस्तो कृति हो ?
 क. व्याकरणात्मक
 ग. दार्शनिक
 ख. कोशपरक
 घ. समालोचात्मक
2. परा, पश्यन्ति, मध्यमा र वैखरी गरी भाषाका चार अवस्थाको निरूपण गर्ने विद्वान् को हुन् ?
 क. यास्क
 ग. कात्यायन
 ख. पाणिनि
 घ. डायोनिसियस थाक्स
3. भाषा (लाङ्गा) र वाक् (प्यारोज) का बिचको भिन्नता देखाउने पहिलो विद्वान् को हुन् ?
 क. बोआस
 ग. सस्युर
 ख. सपियर
 घ. ब्लुमफिल्ड
4. रूपार्थपरक व्याकरणको प्रमुख मान्यता के हो ?
 क. भाषाले मानव व्यवहारलाई प्रभाव पार्दछ
 ग. भाषा र मानव व्यवहार अलग अलग कुरा हुन्
 ख. मानव व्यवहारले भाषालाई प्रभाव पार्दछ
 घ. भाषा र मानव व्यवहारका बिचमा सामञ्जस्य पाइन्छ
5. व्यवस्थापरक व्याकरणका चार सैद्धान्तिक कोटिहरू के के हुन् ?
 क. एकाइ, संरचना, व्याकरण, अर्थ
 ग. एकाइ, संरचना, व्याकरण, व्यवस्था
 ख. एकाइ, संरचना, अर्थ, व्यवस्था
 घ. एकाइ, संरचना, वर्ग, व्यवस्था
6. रूपान्तरण व्याकरण (१९६५) का अनुसार अर्थको व्याख्या केले गर्दछ ?
 क. वाक्यात्मक घटकले
 ग. आन्तरिक संरचनाले
 ख. बाह्य संरचनाले
 घ. वार्णिक घटकले
7. कारक व्याकरणको मूल पृष्ठभूमि कसँग सम्बन्धित छ ?
 क. रूपार्थपरक व्याकरण
 ग. व्यवस्थापरक व्याकरण
 ख. रूपान्तरण व्याकरण
 घ. परम्परागत व्याकरण
8. प्रकरणार्थ विज्ञानले के कुराको सङ्केत गर्दछ ?
 क. भाषाको साङ्केतिक अर्थ
 ग. प्राचीन भाषिक रूपको प्रयोग
 ख. स्रोत र वक्ताबिचको सम्बन्ध
 घ. भाषाको अभिधात्मक अर्थ

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Full marks : 50

भाषाविज्ञानका प्रमुख सिद्धान्त (नेपाथि ५२८)

Time : 3 hrs

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

समूह 'ख'

5x6=30

1. पाणिनिपूर्वको भाषिक चिन्तन परम्पराको रेखाङ्कन गर्नुहोस् ।
 अथवा
 प्राचीन ग्रीसेली युगको भाषिक चिन्तन परम्पराको चर्चा गर्नुहोस् ।
2. अमेरिकाली संरचनावादका प्रमुख मान्यताहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

3. रूपार्थपरक व्याकरणका प्रमुख उपलब्धिहरू बताउनुहोस् ।
4. व्यवस्थापरक व्याकरणका कुनै दुई सैद्धान्तिक कोटिहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।
अथवा
निहितार्थ र पूर्वधारणाविच कस्तो सम्बन्ध प्राडन्छ ? चर्चा गर्नुहोस् ।
5. पाणिनि र फिलमोरका कारकको तुलना गर्नुहोस् ।
समुह 'ग' 1x12=12
6. रूपान्तरण व्याकरणको परिचय दिई यसका आधारभूत मान्यताहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Roll No : .....

नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण (नेपाशि ५९९)

समुह 'क'

16

सबै प्रश्नको उत्तरमा दिनुहोस् । सर्वोपयुक्त उत्तरमा रेजामा (✓) चिह्न लगाउनुहोस् ।

1. भाषा शिक्षणमा एककालिकताको सिद्धान्त अर्थ के हो ?
क. सुनिश्चित समय थुङ्खला ख. सिपगत आवद्धता
ग. सिपगत घनिष्ठता घ. कालापगत एकता
  2. शास्त्रीय भाषा शिक्षणको मूल प्रवृत्ति के होइन ?
क. प्रयोग पक्षमा जोड ख. सैद्धान्तिक पक्षमा जोड
ग. भाषिक संस्कारको विकास घ. मानवीय संस्कारको विकास
  3. द्विभाषिक शिक्षाको आवश्यकता कस्तो सन्दर्भमा प्राप्तिक्रमिक मानिन्छ ?
क. मातृभाषा र सम्पर्क भाषा फरक भएमा
ख. मातृभाषा र शैक्षिक प्रणालीको भाषा फरक भएमा
ग. मातृभाषा र सञ्चारको भाषा फरक भएमा
घ. मातृभाषा र प्रशासनिक भाषा फरक भएमा
  4. कुनै भाषा सिकाइप्रति सिकारूमा चासो घट्दै जानुका पछाडि कुन प्रभावकले विशेष भूमिका खेलेको हुन्छ ?
क. भाषिक भिन्नता ख. वातावरणीय भिन्नता
ग. मनोवैज्ञानिक पक्ष घ. सामाजिक दबाव
  5. भाषा सिकाइलाई भन्दा भाषा प्राप्तिलाई बढी महत्व दिएर शिक्षण गर्न प्रेरित गर्ने पद्धति कुन हो ?
क. संज्ञानात्मक ख. निगमनात्मक
ग. प्रकार्यात्मक घ. प्राकृत
  6. आवाजबाट शब्द, शब्दबाट वाक्यांश र वाक्यांशबाट वाक्यको सुनिश्चित क्रममा अभ्यास गराउन जोड दिने शिक्षण विधि कुन हो ?
क. पठन विधि ख. प्रत्यक्ष विधि
ग. व्याकरणानुवाद विधि घ. ध्वन्यात्मक विधि
  7. द्विमुखी कार्यकलापको रूपमा राख्न नसकिने बोलाइको कार्यकलाप कुन हो ?
क. संवाद ख. छलफल
ग. अभिभाषण घ. बहस
- व्यावसायिक लेखनभित्र नपने श्रेय कुन हो ?

- क. निबन्ध लेखन
ग. समाचार लेखन
- ख. सम्पादकीय लेखन
घ. निवेदन लेखन
9. शब्दको सन्दर्भपरक अर्थ छुट्याउने आधार कुन हो ?
क. शब्दको कोशीय अर्थ र अभिप्राय
ग. शब्दको प्रयोग क्षेत्र र संरचना
- ख. शब्दको प्रयोग, प्रसङ्ग र उच्चारण
घ. शब्दको विषयगत र साहित्यिक भेद
10. कुन कक्षा वा तहमा कति व्याकरणात्मक धारणा दिने भन्ने कुराको अलमल के कारणले भएको देखिन्छ ?
क. दृष्टिकोण तथा सुझको कमी
ग. पुरानो मानकप्रतिको झुकाव
- ख. वर्णनात्मक समग्रताको कमी
घ. शैक्षणिक व्याकरणको अभाव
11. निराकरणात्मक शिक्षणमा समूह वा व्यक्तिगत वर्गीकरण कुन चरणमा गरिने कार्य हो ?
क. पहिलो चरण
ग. तेस्रो चरण
- ख. दोस्रो चरण
घ. चौथो चरण
12. साहित्य शिक्षणको प्रयोग के होइन ?
क. चारित्रिक संस्कारको विकास
ग. बौद्धिक संस्कारको विकास
- ख. राष्ट्रिय संस्कारको विकास
घ. भाषिक प्रयोग संस्कारको विकास
13. नाटक/एकाङ्की शिक्षणमा संयुक्त विधिभित्र नपर्ने कार्यकलाप कुन हो ?
क. शिक्षकको नमुना वा आदर्श वाचन
ख. विद्यार्थीहरूको पात्रीय भूमिका अनुसारको वाचन
ग. विद्यार्थीहरूको अभिनयात्मक हाउभाउ प्रदर्शन
घ. रङ्गमञ्चमा नाटक/एकाङ्कीको प्रदर्शन
14. विद्यार्थीहरूले पाठाङ्कित टेप वा डिस्क लिएर सुन्ने र फिर्ता गर्ने किसिमको प्रयोगशालालाई के भनिन्छ ?
क. श्रव्य
ग. श्रव्यनिक्रिय
- ख. दृश्यश्रव्य
घ. श्रव्यनिक्रिय
15. भाषिक मूल्याङ्कनको शैक्षणिक प्रयोजन के होइन ?
क. खास उद्देश्यको योग्य विद्यार्थीहरूको छनोट गर्नु
ख. विद्यार्थीहरूमा देखा परेका भाषिक समस्याहरूको निदान गर्नु
ग. विद्यार्थीहरूमा भाषा सिकाइको पूर्व क्षमता पत्ता लगाउनु
घ. भाषापाठ्यक्रम र पाठ्यांशको शिक्षण सिकाइमा सुधार गर्नु
16. एकाइ योजनामा अङ्कित नगरिने शीर्षक कुन हो ?
क. पाठ्यवस्तु
ग. सहकार्यकलाप
- ख. शिक्षण सामग्री
घ. शिक्षण विधि

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

नेपाली भाषा र साहित्य शिक्षण (नेपांश ५९१)

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

Full marks : 100

Time : 4 hrs

समूह 'ख'

8x6=48

1. पहिलो र दोस्रो भाषा सिकाइ स्वरूपको अन्तर केलाउनुहोस् ।

अथवा

नेपाली भाषालाई विदेशी भाषाका रूपमा सिक्नु सिकाउनु पर्ने स्थिति र प्रक्रियाको आँकलन गर्नुहोस् ।

2. सामाजिक दबाबले दोस्रो भाषा सिकाइमा खेल्न सक्ने भूमिका स्पष्ट पार्नुहोस् ।
3. भाषा शिक्षणमा नैसर्गिक पद्धतिका प्रमुख विशेषताहरू औल्याउनुहोस् ।
4. मौन पठनका कार्याकलापहरूको चिनारी गराउनुहोस् ।

अथवा

उखान टुक्का शिक्षणको महत्व र प्रयोजनमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

5. सम्पादनात्मक पक्षका रूपमा भाषाको व्याकरणात्मक प्रयोग र प्रयुक्तिबारे स्पष्ट पार्नुहोस् ।
6. भाषिक पछौटै समूहको पहिचान र भाषा शिक्षण कार्यकलापको रूपरेखा बताउनुहोस् ।
7. भाषा शिक्षणमा उपयोग गर्न सकिने ड्रिल विधिको उदाहरणसहित परिचय दिनुहोस् ।

अथवा

भाषिक प्रश्न निर्माणका सिप, समझ र सचेतताबारे स्पष्ट पार्नुहोस् ।

8. कक्षा ११ मा अनिवार्य नेपाली शिक्षण गर्ने एउटा दैनिक अध्यापन योजनाको नमुना ढाँचा तयार पार्नुहोस् ।

समूह 'ग'

3x12=36

9. पठनशीलता परीक्षणको परिचय र प्रक्रियाहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।

अथवा

पठनबोध शिक्षणको परिचय, प्रयोजन र सामग्री छनोटका आधारहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।

10. कविता/काव्य शिक्षणका प्रमुख विधिहरूको परिचयात्मक मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।
11. भाषिक मूल्याङ्कनका प्रकारहरूको परिचयगत रूपरेखा बताउनुहोस् ।

Tribhuvan University 2071

Master Level/II Year /Education

Roll No : .....

Educational Measurement & Evaluation (ED. 521)

Group "A"

Tick (✓) the best answers

1. Which of following is a tool rather than a process ?
  - a. Measurement
  - b. Evaluation
  - c. Assessment
  - d. Test
2. The prognosis function of measurement is related to the function of
  - a. value judgment
  - b. decision making
  - c. prediction
  - d. feedback
3. Which of the following is a tool of continuous assessment?
  - a. Portfolio
  - b. Cumulative record
  - c. Monthly test
  - d. Rating scale
4. Which of the following reliability is based on the analysis of variance of items score and test score?
  - a. Test retest method
  - b. Parallel form method
  - c. Split-half method
  - d. KR-20
5. The question part of an interpretive exercise type, of question is known as
  - a. triggers
  - b. introductory material

- c. options
- d. information
6. Which of the following is the most essential quality of a standardized test?
  - a. Norm referenced measurement
  - b. Reliability and validity
  - c. Prepared by the experts
  - d. Generalization to a large population
7. Which of the following subtest was not included in Wechsler Adult Intelligence Scale 1955?
  - a. Digit symbol
  - b. Block design
  - c. Symbol search
  - d. Digit span
8. In Rorschach Inkblot test, the time between the total time taken to give own opinion to each card is known as:
  - a. response time
  - b. interval time
  - c. reaction time
  - d. pause time

6. Define standardized test and describe the steps to be followed while developing standardized test.